

זאת ה'תורה

ד •

שבת פרשת אמר תש"פ

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב **יצחק גינזבורג** שליט"א

גַּל עֵינַי וְאַבְיָטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹךְ תְּךָ

מי אתה **שבנא**
איש ירושלים?

אי אפשר לטוס -
אבל הסחר הבין-לאומי עובד.
נצלו את זה!

18,03

ארבע מהפכות
עליית מעמד האשה 31

הסיפור החסידי
רבי מרדכי מטשרנוביל 34

רמז בפרשה
פרשת אמר 36

המדור **לילדים**
"הולך בתום" 37

עסקים בינלאומיים
נקודה מעובדת 03

הדרך למשיח
צדיקי נצח שבנצח 04

"יכולה היא שתרחם"
רפואה בשבת 09

להעיד על ה'
הכנה ל"ג בעמר 15

קדושת הכהנים
אור החיים אמר 22

הכח לחזור לאחדות
שפת אמת אמר 23

מעין גנים
משפט אחד 24

פרקי אבות
"איזהו חכם" 27

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל הקוראים די בכל אתר ואתר. לפנינו גליון **ואביטה** לפרשת **אמר** מלא בכל טוב, עם שיעור טרי לו זכינו השבוע בליל **נצח שבנצח**.
מה בגליון?

נפתח עם **נקודה מעובדת** משיעור – עסקים בינלאומיים – על הכח המיוחד של"ג בעמר לעשות עסקים משיחיים חובקי עולם. משם נעבור לחלקו הראשון של שיעור נצח שבנצח – **הדרך למשיח** – בו לימד הרב על הצדיקים השייכים ליום זה באספקלריא של משיח. בחלקו השני של השיעור – **"יכולה היא שתרחם"** – מבאר הרב תורה מליקוטי מוהר"ן העוסקת בדברי הגמרא אודות ביקור חולים בשבת וסגולת השבת למרפא. [חלקו השלישי של השיעור מובא לקמן במדור פרקי אבות]. ולכבוד ל"ג בעמר **שיעור הכנה** מאשתקד במוסקבה – **להעיד על ה'** – על הקשר בין רשב"י למשה רבינו [שבכל דור], מנהגו ישראל בל"ג בעמר הקשורים ללידת הילדים וחינוכם ועל הייחודיות שבמצוות ציצית. **באור החיים** על הפרשה נלמד על **קדושת הכהנים**, על טעם איסור טומאתם וההבדל בינו לבין טומאת נזיר. ובשפת **אמת** על הפרשה נלמד מהיכן שואבים את **הכח לחזור לאחדות** שבשרש.
במעין גנים לפרשת אמר – **משפט אחד** – נלמד על ארבע תפיסות של אחדות. **בפרקי אבות** נמשיך עם חלקה השלישי של התוועדות נצח שבנצח ונלמד את משנה א' בפרק ד' **"איזהו חכם"** עם פירוש הרבי מקומרנא ב'נוצר חסד' – על **יסודות דרך הבעש"ט**, המתיקות והאין. במדור **ארבע מהפכות** אנחנו **מסכמים בשעה טובה את המהפכה השלישית**, לימוד תורה לנשים, עם **עליית מעמד האשה** – סקירה על עליית המלכות-האשה לאור פנימיות התורה במהלך הדורות. נפגש במהפכה הרביעית. **בסיפור החסידי** נקרא על בעל ההילולא של כ' אייר, **רבי מרדכי מטשרנוביל** ודרכו בקדש בקבלת פדיונות. וברמז **בפרשה** נלמד על פרשיות המנורה ולחם הפנים. נסיים עם **המדור לילדים** – **"הולך בתם ילך בטח"** – והשבוע ילמד אותנו רזי על מידות **הנצח וההוד** השייכות לימי הספירה שלנו.

הכנו להתוועדות [אונליין] המרכזית לכבוד ל"ג בעמר – פרטים בגב החוברת

שבת שלום ומבורך,
המערכת

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | **עיצוב:** דעה צל | **אביחיל** | **מערכת:** הרב יוסי פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הגליון מוקדש לע"נ: הרצל סעיד בן משה, נפטר כ"ו אדר תש"פ

עסקים בין לאומיים

למסחרו ומפרנס ממנו את אחיו יששכר, היושב באהלה של תורה – מגיעים בני אומות העולם לארץ ישראל, מתפעלים מעבודת ה' של עם ישראל ונוכחים באמינת התורה ומתוך כך הם מתגיירים.

הסוחר היהודי המתקן מייצג את עם ישראל בגאון – עם "גל" מבדיל בינו לבין נזקי האומות וחשש ההתבוללות. זהו סוחר שחי בתודעה כי כל הצלחותיו הן מתנת ה', "וזכרת את הוי' אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל", וממילא גם משתמש ברוחיו לצדקה ותמיכת תורה (ומרגיש שלכתחילה לכך הם נועדו). סוחר כזה מכיר בעצמו ומגלה לאחרים כי "**עַד הַגֵּל הַזֶּה**" בגימטריא "**הוי' הוא האלהים**" – גם **הטבע** (בגימטריא **אלהים**) הוא גילוי של הנס (שנמשך משם הוי'). הסוחר רואה בעיניו השגחה פרטית – עוד יותר מאחיו יושב האהלים – זוכה גם להצלחות ניסיות, המעוררות את התפעלות אומות העולם, והוא מצליח לשדר גם לאומות כי הצלחתו היא בזכות דבקותו בה' וכך לקרבם לדת האמת.

רבי שמעון בר יוחאי מרגיז ממלכות בדיבוריו במעלת ישראל ובגנות הרומאים וגם מאיר את אור פנימיות התורה. ביום חגו, **לג** בעומר, ניתן לזכות להצלחה נסית בעסקים בין-לאומיים תוך הצבת **גל** בין ישראל לאומות, גל המזכה את הסוחר ב"**גל** עיני" – גילוי נפלאות ה' בתורה ובעולם – והופך אותו ל"**עַד** [הגל הזה]" המעיד לעולם כולו "הנה אלהינו זה".

בדרושי החסידות דורשים על **לג** בעומר את הפסוק "**גל** עיני ואביטה נפלאות מתורתך" וגם את הפסוק "**עַד הַגֵּל הַזֶּה**". הקשר של "**גל** עיני" להילולא דרשב"י, מתן תורה של פנימיות התורה, הוא ברור – אך מהו הקשר לגל האבנים שהקימו יעקב ולבן כאות לכריתת הברית ביניהם (באופן כפוי וחשדני למדי)? **לג** בעומר, היום בו פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות, מציב **גל** – מחיצה מבדילה בין הקדושה והקליפה, בין הטוב והרע, כדי למנוע מעבר-מזיק ביניהם.

אכן, "עַד הַגֵּל הַזֶּה ועדה המצבה אם אני לא אעבר אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבר אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה" – "לרעה אי אתה עובר, אבל אתה עובר לפרקמטיא". כלל גדול בתורת הבעל שם טוב הוא הסדר של הכנעה-הבדלה-המתקה – אמנם אי אפשר להגיע להמתקה בלי הבדלה, אך תכלית ההבדלה היא ההמתקה. הגל המבדיל בין ישראל לעמים נועד למנוע השפעה שלילית, אך דווקא מכחו ניתן להגיע לקשר נכון וחיובי המתבטא בפרקמטיא בין ישראל לעמים.

"לא **גלו** ישראל אלא כדי שיתווספו עליהם גרים", הכוללים גם את הניצוצות אותם מקבצים במסחרם בני ישראל – ה'סוחרים' בין האומות – ורק בהשלמת גיור-איסוף כל הניצוצות נזכה לגאולה השלמה. כך, חז"ל מתארים כי באמצעות המסחר הבין-לאומי של שבט זבולון – הסוחר היוצא בשמחה

הדרך למשיח

קיצור מהלך השיעור

בשיעור לכבוד "נצח שבנצח" – שיעור-חי ראשון מאז פורים – לימד הרב על צדיקי "נצח שבנצח": רבי נחמן מברסלב, רבי דוד מטאלנא, רבי שמואל מקאמינקא והרבי מקאמרנא (המנויים בפרק א). בחלקו הראשון של השיעור מובאים 'ווארטים' משנים מהצדיקים הללו, הנוגעים במשיח. **פרק ב** מעמיק בווארט כפול של רבי דוד מטאלנא במה תלויה ביאת המשיח – אהבה ואחוה אמתיות בין הצדיקים והסח דעת של ה' מעוונות ישראל. **פרק ג** מתאר את מסירותו של רבי שמואל מקאמינקא, מעמיק בווארט שלו על הפסוק "מה אשיב להוי'" וחושף את המשיח שגנוז בתוכו.

שמחה כשמחת הנצחון, בפרט השמחה ממחית **עמלק**, (התרת הספק¹). הוא אמר ש-**נצח** שוה **נחמן**, וממילא **נצח שבנצח** היינו **נחמן שבנחמן**, והוסיף ואמר "נצחתי ואנצח"² – הזדהה מאד עם מדת הנצח (מדת משה רבינו כנ"ל). אם כן, לפי סדר תולדות החסידות הראשון שהזדהה באופן מיוחד עם היום הזה הוא רבי נחמן.

בעלי ההילולא

אחר כך ישנם כמה צדיקים – נציין שלשה צדיקים גדולים בחסידות שהיום ההילולא שלהם:

אחד הוא הרבי מקאמרנא. מי שקבל את ה"ואביטה" של השבוע, יש שם קצת סקירה על כמה נקודות חשובות בחיים שלו וכמה סיפורים מאד יפים עליו. הוא כתב הרבה ספרים מעמיקים בקבלה וחסידות – היה דבוק מאד ברבינו האריז"ל ובמורנו הבעל שם טוב, והוא משלב את הדרך שלהם יחד. עוד צדיק – רבי שמואל מקאמינקא,

א. ארבעת צדיקי נצח שבנצח לכל יהודי יום בספירה

שולם לכולם. הערב ספרנו ספירת העומר "נצח שבנצח" – יום ה-יהי שבספירה, "יהי אור"³, "יהי כבוד הוי' לעולם ישמח הוי' במעשיו"⁴. יש כמה וכמה צדיקים שקשורים ליום הזה בספירה. נקדים ונאמר שהאריז"ל אמר שלכל יהודי יש יום מיוחד בספירת העומר השייך לשרש נשמתו. לא כל אחד זוכה לדעת מה היום שלו, אבל יש יהודים שכן יודעים.

יומו של רבי נחמן

רבי נחמן אמר⁵ שהיום שלו הוא "נצח שבנצח" – לא ההילולא שלו. ההילולא שלו ב-חי תשרי, יום הנצח של חג הסוכות (האושפיזין של משה רבינו, שבמדות הלב מכוון כנגד ספירת הנצח), "יומן שמחנתו" (אין

נרשם (משידור) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. התועודות נצח שבנצח ח"א. אור ל-י' אייר תש"פ – שידור חי.

א בראשית א, ג.

ב תהלים קד, לא. וראה עוד לקמן – בח"ג של ההתועודות – בענין "איזהו מכובד" (מדור פרקי אבות).

ג ראה כוכבי אור, חכמה ובינה מז.

ד הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח.

ה ראה חיי מוהר"ן רכט.

היום אפשר להחליף את המלה צדיקים ברבנים, ובכלל מנהיגי העם – אם היתה אהבה ואחוה בין הרבנים, המנהיגים הרוחניים של עם ישראל, משיח היה בא מזמן. כאן אין הרבה מה לפרש. אנתנו יוצאים מפרשת קדושים, בה כתוב "ואהבת לרעך כמוך אני הוי"ש" שרבי עקיבא אומר "זה כלל גדול בתורה"¹. יש "כמוך" ואדמו"ר הזקן מוסיף "כמוך ממש"², ויש גם אפילו יותר מ"כמוך" – כמו "חסיד שורפן"³ (שמוכן להזיק לעצמו מתוך הדאגה לזולתו⁴). בכל אופן, כנראה עיקר הנסיון בקיום מצות אהבת ישראל – להגיע לאהבת ישראל צרופה – הוא אצל המנהיגים הרוחניים, הגדולים, הרבנים. יש הרבה יהודים מלמטה שמנסים לעודד את החיבור בין הרבנים, ועד עכשיו לא כל כך הצליחו בכך – אם היה מצליח משיח כבר היה פה. הפירוד מעכב את ביאת המשיח. לא די בכך שכל אחד יסבול את השני – צריך "אמת'ע אהבה ואחוה" בין הצדיקים (כנראה שהיום הכי מסוגל לכך הוא ל"ג בעומר בשבוע הבא – **אהבה אחוה** בגימטריא **לג**).

הסח הדעת מעוונות ישראל

אחרי שרבי דוד מטאלנא אמר את הווארט הזה שאל אותו הרבי מסדיגורא – איך אתה מפרש את מאמר חז"ל⁵ שאין משיח בא אלא בהסח הדעת? הדבר מעכב את ביאת המשיח – צריך שנסיח דעת ואז משיח יבוא. רבי דוד מטאלנא ענה לו – אני מפרש שעד שהקב"ה לא יסיח דעת מעוונותיהם של ישראל משיח

¹ מעוונותיהם של ישראל].

² ח ויקרא יט, יח.

³ ט בראשית רבה כד, ז.

⁴ י ראה לקו"ש ח"ב עמ' 300 (וראה מסירת ישרים פי"א; פרי הארץ מכתב לג; אורח לחיים פרשת ויקרא).

⁵ יא נדה יז, א.

⁶ יב תוספות שם ד"ה "שורפן".

⁷ יג ע"פ סנהדרין צז, א.

שנקרא רבי שמואל השני מקאמינקא. הראשון הוא מגדולי תלמידי הבעש"ט, שהבעש"ט עצמו הפליג במעלה שלו. רבי שמואל של היום, אדמו"ר גדול עם הרבה חסידים, הוא בעצם בן-אחיין של רבי שמואל הראשון ונקרא על שמו. עוד צדיק גדול שהיום ההילולא שלו – רבי דוד מטאלנא, הרבי הראשון של טאלנא, שהיא ענף של טשרנוביל. הוא הבן הששי של רבי מרדכי מטשרנוביל, נכד של רבי נחום בעל המאור עינים שהיה קרוב מאד לאדמו"ר הזקן. אם כן נזכיר את ארבעת הצדיקים האלה, נאמר ווארט או תורה מכל אחד מהם!

ב. רבי דוד מטאלנא: הדרך למשיח

נתחיל מרבי דוד מטאלנא:

אהבה ואחוה בין הצדיקים

פעם אחת בקר רבי דוד מטאלנא אצל הרבי מסדיגורא, בנו של הרה"ק מרוז'ין (כפי שכנה אותו הצמח-צדק; דער הייליגער רוז'ינער). היו איזה חילופי דברים ביניהם, ורבי דוד התבטא ש'אם היתה אהבה ואחוה אמתיות בין צדיקי הדור משיח כבר היה בא מזמן'⁶.

¹ ו התורה מרבי נחמן היא חלקו השני של השיעור הנדפס לקמן. התורה מהקומונער עסקה בפרקי אבות ומובאת לקמן במדור פרקי אבות המורחב.

² ז מזקנים אתבונן (סלונים) חלק הסיפורים מערכת הרה"ק רבי דוד מטאלנא ז"ע ב:

שמעתי ממרן הרמ"ח שהרה"ק מטאלנא שבת פעם אצל הרה"ק מסאדיגורא, והיו ביניהם חילופי דברים. ואמר הרה"ק מטאלנא תורה ב'שולחן, ואחר כך תורה היה מסיים: ווען ס'וואלט געווען אמת'ע אהבה ואחוה צווישן צדיקים, וואלט שוין משיח לאנג געקומען [אילו היתה שרויה אהבה אמיתית בין הצדיקים משיח כבר היה בא מזמן].

בתוך הדברים שאל הרה"ק מסאדיגורא מה פירושו של מאחז"ל שמשח יב בהיסח הדעת? והשיבו הרה"ק פירושו הוא, אז משיח וועט ניט קומען ביז דער אויבערשטער וועט מסיח דעת זיין מעוונותיהם של ישראל [המשח לא יבוא עד שהקב"ה יסיח דעתו

הוא תלמיד של האפטער רב. באיזה שלב – כשהוא עוד אברך צעיר – הרבי מאפטא אמר לו שעליו לקבל עליו להיות רבי. הוא נבהל לגמרי וסרב. האפטער-רב אמר לו – דע לך, להיות רבי זה גיהנם וכדאי ללכת לגיהנם בשביל לעזור לעוד יהודי. כאשר הוא שמע שלהיות מנהיג זהו גיהנם הוא אמר: 'אם ככה אדרבא, אם מדובר ללכת לגיהנם – ישר – אני הולך' וקבל את המנהיגות".

בסיפור אין את הרמז המפורסם ש-**מנהיג** הפוך אותיות **גיהנם**. להיות מנהיג זה גיהנם, והמנהיג האמתי יורד לגיהנם ודר שם – דירתו כבוד בגיהנם – כדי כל הזמן להוציא משם את היהודים. זהו ווארט אחד.

מתקשר לעוד משהו: רבי שמואל מקאמינקא היה מאד חולני. פעם אחת שלח פ"נ להרה"ק מרוז'ין (כמובן הרבה שנים אחרי הסתלקות רבו, האפטער רב). כשהרבי מרוז'ין קבל את הפ"נ הוא הסתכל ואמר – מה אני יכול לעשות? אצלו ה"ואהבת לרעך" גדול יותר מה"כמוך". קשור לסיפור הראשון – הוא מוסר את הנפש, נכנס לגיהנם ונמצא שם וחי שם, בשביל עם ישראל, "ואהבת לרעך", הרבה יותר גדול אצלו מהמלה "כמוך", גם מהדאגה לבריאותו שלו. לכן איני יכול לפעול עבורו שום דבר".

לא יכול לבוא. אין מדובר בהסח הדעת שלנו, אלא בהסח הדעת של הקב"ה מהמצב הרוחני שלנו – שהוא היום 'על הפנים'. בלי שה' יסיח דעת – הוא לא יביא את המשיח.

בסופו של דבר הכל תלוי בהקב"ה. אז צריך להתפלל שה' יסיח דעת מהעוונות שלנו בלי שיסיח דעת מאתנו. ח"ו שיסיח דעת מאתנו – הוא אוהב אותנו ודואג לנו כבבת עינו, כל יהודי הוא כבן יחיד שנולד לקב"ה לעת זקנה" – אך תוך כדי כך שיסיח דעת מהלא-טוב, הלא-רצוי שלנו. זהו קונץ – הקב"ה יכול לעשות קונץ. כשהיהו שני ההפכים האלה – שכל לבו של ה' אלינו ובשבילנו, ויחד עם כך אין עוונות, אין חטאים (כי ה' הסיח דעת מהם) – משיח יבוא. על כך צריך להתפלל.

כדי שיהיה אצל הקב"ה כך צריך שגם אצלנו יהיה כך – "והלכת בדרכיו"¹⁰ – שנשים לב ונאהב כל יהודי אהבה עצמית ממש, "כמוך" ויותר מ"כמוך", ויחד עם זאת לא נשגיח על העוונות, על הלא-טוב, של החבר שלנו, נסיח דעת לגמרי¹¹. אם אנחנו נתנהג כך יפעל שגם הקב"ה יתנהג כך ואז משיח יבוא. עד כאן הזכרנו את הצדיק רבי דוד מטאלנא, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, שהיום ההילולא שלו.

ג. רבי שמואל מקאמינקא: "מה אשיב להוי"¹² קבלת מנהיגות – הליכה לגיהנם

קעת נזכיר משהו מרבי שמואל מקאמינקא.

יד מאמר הבעש"ט. הובא בכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אוח קסט.

טו דברים כח, ט.

טז ראה גם במדרגה השניה במצות אהבת ישראל בדרך מצותיך.

יז מזקנים אתבונן מערכת הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא זי"ע א:

הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא היה תלמידו של הרה"ק מאפטא זי"ע. לימים אמר לו הרה"ק מאפטא שיקבל עליו להיות מנהיג בישראל, וסירב לו ולא הסכים בשום אופן. אמר לו הרה"ק מאפטא שיחשוב בדעתו שלהיות מנהיג בישראל הוא גיהנום, וצריך לילך לגיהנום עבור כלל ישראל. כששמע את דבריו הסכים לקבל עליו את ההנהגה באומרו בשביל גיהנום אני לוקח את ההנהגה.

יח מזקנים אתבונן שם ו:

הוא סבל הרבה יסורים וחלאים, פעם שלח בעת חליו להרה"ק מרוז'ין שיתפלל בעדו, ואמר הרה"ק מרוז'ין מה אנעשה לו 'ואהבת לרעך' הוא אצלו גדול יותר מ'כמוך', היינו שאהבת ישראל גדולה אצלו מאהבת עצמו,

חוץ מה"מה" שלי, הגארנישט שלי, היא משיח. וראה זה פלא – "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"¹³ – עולה, "מה אשיב להוי' כל תגמולוהי עלי", שעולה בדיוק ג"פ משיח. כלומר, "להוי' כל תגמולוהי עלי" עולה ב"פ מה אשיב". כל הפסוק הוא 'חזקה' – "בתלת זימני הוי חזקה"¹⁴ – של "מה אשיב". כך אני חוזר לקב"ה ומביא לו את ה"מה" שלי, וזה משיח. מה יכול להיות משיח-משיח-משיח? בדא"ח מוסבר שיש שלש דרגות – משיח בן יוסף, משיח בן דוד ומשיח רעיא מהימנא – כמבואר באריכות במאמר "הרכבת אנוש לראשנו" לרבי הלל מפארישט¹⁵. אלה שלש מדרגות בהיכל קדש קדשים – מאמא לאבא לכתר עליון – הכל מעל הז"ת. כל שלש המדרגות בקדש קדשים הן משיח, על דרך שלש העליות שיש בשבת (שלשה "היום" – בגימטריא אין¹⁶ – שנאמרו בשבת¹⁷, מה ששבת "מקדשא וקיימא" מה שישראל מקדשים את השבת ורעוא דרעוין¹⁸).

רמזי הפסוק

נעשה עוד כמה רמזים יפים בפסוק:

"מה אשיב להוי'" עולה "ואהבת", ב"פ אור, אור אין סוף. בתוך ה"מה", הבטול של משה רבינו, יש אור אין סוף. איך ה"מה" בא לידי ביטוי ביהודי? ב"ואהבת" – גם "ואהבת לרעך כמוך" ובהמשך אותה פרשה גם "ואהבת לו [לגר] כמוך"¹⁹ ובמשנה תורה "ואהבת את הוי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכך מאדך"²⁰

כד תהלים קיט, קיח.

כה ב"מ קו, ב.

כו נדפס עם קיצורים וביאורים בספר מגיד מראשית אחרית.

כז רבי אברהם אבולעפיא, סתרי תורה סוד ד.

כח שמות טז, כה.

כט ראה באריכות בד"ה "את שבתתי" ה"ש"ת (ובשיעורים שנתנו במאמר בשנת ס"ט, ואי"ה יראו אור בקרוב).

ל ויקרא יט, לד.

לא דברים ו, ה.

"מה אשיב להוי'"

נחזור ווארט ממנו²¹: הוא נהג לדרוש את הפסוק – מהלל – "מה אשיב להוי' כל תגמולוהי עלי"²². הפשט הוא – מה אני יכול לתת לקב"ה על כל הטובות שהוא גומל אתי כל יום? איך אני יכול לגמול, להשיב לו, לתת לו מנחה? הוא אמר ש"אשיב" הוא לא רק שאתן לו משהו אלא שאעשה תשובה שלמה – גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה²³ ו"גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם"²⁴. איך אני יכול לשוב אל ה' כדבעי? רק עם ה"מה" שלי – אם אני מגיע למדת "מה", המדה של משה רבינו שאמר "ונחנו מה"²⁵, הבטול האמתי, להיות אין. עם ה"מה" אני יכול לשוב לה', "אשיב להוי'", וזהו בעצם גם מה שאני יכול לתת לה' – הפשט. תמורת "כל תגמולוהי עלי" אני יכול לתת לה' רק את ה"מה" שלי, הגארנישט שלי – ההכרה שאני גארנישט והוא הכל.

שלשה משיח ב"מה אשיב"

יש כמה רמזים יפים שלא אמר, אבל יתכן מאד שכיוון להם:

נעשה חשבון פשוט – "מה אשיב" בגימטריא משיח (ב"מה אשיב" אותיות שמי של משיח ואותיות אהב שוות ח של משיח). התודעה שאין לי מה להשיב-לשוב לקב"ה

שמקבל על עצמו היסורים של כל אחד מישראל.

יט מזקנים אתבונן שם ד:

בשם הרה"ק רבי שמואל מקאמינקא. מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי. ופי' כך: 'מה אשיב, מי וואס זאל זיך אומקערן, ב'מה, איך זאל זיין ביי זיך בחינת 'מה' שהיא ענוה ושפלות, מיט דעם זאל איך זיך אומקערן [במה אשוב לה' בתשובה, כשאיהי בקרבי בחינת 'מה' שהיא ענוה, בכך דוקא אשוב בתשובה אל ה']

כ תהלים קטז, יב.

כא יומא פו, ב.

כב שם ע"א (ע"פ הגהות הב"ח).

כג שמות טז, ז-ח.

שוה 500, מספר עגול, "פרו ורבו"¹⁷. כנראה שהתגמול הכי גדול שה' נותן לי הוא מצות "פרו ורבו" עם כל הפירושים¹⁸. החל מהפירוש הפשוט, של הולדת הרבה ילדים בגשמיות, ואחר כך גם "פרו ורבו" להרבות כמה שיותר תלמידים וגם לחדש כמה שיותר חידושי תורה (כפירוש הרבי מקאמרנא, בעל ההילולא)¹⁹. פירוש אדמו"ר הזקן²⁰ הוא ש"על יהודי לעשות עוד יהודי", להשפיע על כמה שיותר יהודים. נוסף עוד רמז יפהפה ששייך להיום: שמות כל הצדיקים שהזכרנו יחד – נחמן, שמואל, דוד, יצחק אייזיק יהודה יחיאל מיכל (לרבי מקאמרנא חמשה שמות, משהו יוצא דופן לגמרי) – עולים למרבית הפלא אותו מספר, ג"פ משיח, "מה אשיב להוי' כל תגמולוהי עלי". עד כאן הווארט של רבי שמואל מקאמינקא על הפסוק "מה אשיב להוי'" מתוך הלל.

לז בראשית א, כח.

לח ראה פנים אל פנים פ"ב סעיף ו.

לט אוצר החיים מצות פריה ורביה.

מ סה"ש תרצ"א עמ' 262; אג"ק ח"א עמ' קכח.

ואחר כך שוב "ואהבת את הוי' אלהיך ושמרת משמרתו וגו"²¹. אלה ד"פ "ואהבת" בתורה – אהבת ישראל, אהבת הגר וב"פ אהבת ה' יתברך. שוב, "ואהבת" עולה "מה אשיב להוי'" – האהבה שלי כלפי עם ישראל, כולל הגרים, וכלפי הקב"ה ("כפלים לתושיה"²²).

אחר כך כתוב "כל" – ספירת היסוד, תיקון הברית, חמשים שערי בינה של ספירת העומר²³ כפי שהם מתרכזים ביסוד, "כי כל בשמים ובארץ"²⁴. אפשר לומר שעם ה"מה" שלי אני משיב לה' את ה"כל" – "מה אשיב להוי' כל"²⁵.

המלה הבא היא "תגמולוהי" – מלה מיוחדת בת שמונה אותיות – שלבדה

לב דברים יא, א.

לג איוב יא, א.

לד המלה "יהי" – ספירת נצח שבנצח, כנ"ל – כתובה בכל התנ"ך 50 פעמים (יהי יהי): י פעמים בתורה ועוד מ פעמים בנ"ך.

לה דברי הימים א-כט, יא.

לו מה כל בהכאה פרטית = י"פ מה כל! והוא סוד "איזהו חכם הלומד מכל אדם", המבואר בח"ג של השיעור.

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- אהבה ואחווה אמתיות (ולא רק סבלנות-סובלנות הדדית) בין המנהיגים הרוחניים תביא את המשיח.
- הנסיון הגדול בקיום "ואהבת לרעך כמוך" הוא דווקא בין המנהיגים.
- משיח יבוא כשהקב"ה יסיח את הדעת ממצבנו הרוחני הגרוע.
- עלינו להתפלל שה' יתן את דעתו אלינו אך יסיח את הדעת מעוונותינו – ולשם כך עלינו לנהוג באותו אופן ביחס לכל יהודי, לשים אליו לב ולהתעלם מהלא-טוב שלו.
- כדי להיטיב ליהודי כדאי גם ללכת לגיהנם – לקבל על עצמך להיות מנהיג.
- "מה אשיב להוי'" – לשוב אל ה', ולהשיב לו טובה על כל תגמוליו, אפשר רק על ידי מדת "מה", בטול.
- ההכרה של "מה אשיב" היא מדת משיח.
- ה"מה" של יהודי מכיל אור אין סוף ומתבטא ב"ואהבת" – אהבת ישראל, אהבת הגרים ואהבת ה'.

"יכולה היא שתרחם"

קיצור מהלך השיעור חלקו השני של שיעור נצח שבנצח עוסק בביאורו של רבי נחמן מברסלב – שאמר שזהו היום המיוחד שלו בספירת העומר – לגמרא אודות ביקור חולים בשבת, נושא הקשור גם לימי החלמת-החולים שאנו נמצאים בהם. **פרק א** עוסק בדברי הגמרא, **פרק ב** בפירושו הבן איש חי וברמזים נוספים כאן **ופרק ג** בביאורו של רבי נחמן.

א. ביקור חולים בשבת

אני בא לבקר את החולה אתפלל עליו, אזעק לה' – "ויצעק משה אל הוי' לאמר אל נא רפא נא לה", משה התפלל על מרים בצעקה וכך רפא אותה. כאן אומרים שהיום שבת, אסור לזעוק – וכדי שגם החולים לא יזעקו מפרש רש"י ש"צריך להרחיב דעתם בתנחומים, שלא יצטערו" – אך בזכות שמירת שבת וענג שבת "רפואה קרובה לבוא".

בחלק הראשון של לקו"מ יש תורה שמסבירה גמרא בתחלת מסכת שבת¹. נקרא את הגמרא בפנים – היא עוסקת בנושא שמתאים לתקופה שלנו:

הגמרא מביאה מחלוקת האם מותר בכלל בשבת לבקר חולים – בית שמאי אוסרים (משום בניחים אבלים וביקור חולים המבקר "מצטער עם המצטערי"²) ובית הלל מתירים, וכמובן הלכה כמותם.

סוגית הגמרא:

מה אומרים לחולה בשבת?

ורבי מאיר אומר יכולה היא שתרחם לדעת רבי מאיר כשאני נכנס לבקר את החולה בשבת – אני אומר שלש מלים וזהו, "יכולה היא שתרחם". אם נשמור שבת – יש בכח השבת לרחם ("אם תכבדוה מלהצטער בה", כפי שמסביר רש"י).

ממשיכה הגמרא לדון מה צריך לומר כאשר נכנסים לבקר חולה בשבת – מה ההרגשה השבתית האמתית בביקור חולים בשבת? יש בגמרא חמש דעות:

רבי יהודה אומר המקום ירחם עליך ועל חולי ישראל
זו לא בדיוק תפלה אבל כן איחול – בזכות השבת.

תנו רבנן הנכנס לבקר את החולה [בשבת] אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא זהו הנוסח שאנו אומרים ב"מי שברך" לחולים בשבת. אומרים שהיום שבת – איני יכול להתפלל. עיקר ביקור חולים הוא שכאשר

רבי יוסי אומר המקום ירחם עליך בתוך חולי ישראל
דעת רבי יוסי כמעט זהה לדעת רבי יהודה, יש קצת שינוי – אבל הוא משמעותי וחשוב: במקום "עליך ועל חולי ישראל" הוא אומר "עליך בתוך חולי ישראל".

אחרי ארבע דעות של חכמים מוכרים –

נרשם (משידור) ע"י איתחאל גלעדי. לא מוגה. התועדות נצח שבנצח ח"ב. אור ל"א אייר תש"פ – שידור חי.

א שבת יב, א.

ב רש"י ד"ה "אין מנחמין".

ג במדבר יב, יג.

אפינו משיח הוי"ח – הוא שייך באופן מיוחד למשיחית, של חכם לא מוכר לנו (עד כדי כך

רבי יהודה ורבי יוסי הם בין עשרת התלמידים אדרא של רשב"י¹⁵ – בעזרת ה' שבוע הבא ל"ג בעומר – ושם כל אחד מהחכמים מייצג אחת הספירות. רבי לוי'ק, אבא של הרבי, מרבה לדרוש את מאמרי הזהר בהם מוזכרים שמות החכמים תוך הסבר תוכן דבריהם לפי הספירה שלהם. בין התלמידים באדרא רבי יהודה הוא החסד ורבי יוסי הוא המלכות.

אם כן, יש לנו כאן בצורה מפורשת חכמה – רבי מאיר; חסד, ענף החכמה – רבי יהודה; המלכות, שהיא חכמה תתאה (חכמת שלמה) – רבי יוסי (והם מוזכרים לפי הסדר מלמעלה למטה).

רבנן ושבנא איש ירושלים – תפארת ויסוד

מי הם רבנן ושבנא איש ירושלים? רבנן רווח מאד, רק שלא יודעים מי הם – חכמים רבים – ושבנא נדיר.

רבנן – הרבים, הכלל – אומרים שיש לומר "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא". רבנן הם התפארת – הרבים כאן – ו"יחיד ורבים הלכה כרבים"¹⁶. ידוע הרמז המפורסם¹⁷ ש"שבת היא מלזעוק" ר"ת משה ו"ורפואה קרובה לבוא" ר"ת קול – "משה ידבר והאלהים יענו בקול"¹⁸. "קול" שייך לתפארת, בסוד "הקל קול יעקב"¹⁹ (אך אין המדובר כאן ב"קול" הזעקה, הנמשך בכל ימות השבוע בעולם היצירה – בו מקנן

רבנן, רבי מאיר, רבי יהודה ורבי יוסי – יש דעה חמישית, של חכם לא מוכר לנו (עד כדי כך שותוספות דנים על האזכור שלו, וכדלקמן):

שבנא איש ירושלים בבניסתו אומר שלום וביציאתו אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא ורחמיו מרובין ושבתו בשלום דעה מאד מענינת: כשהוא נכנס הוא לא מאחל שום דבר, רק אומר שלום – מתאים לשבת, שבת שלום ומבורך. אחר כך הוא משוחח עם החולה, יתכן שמתעניין אם יכול לעשות עבורו משהו, וכל הדיבור שלו – האיחול האמתי שלו – הוא בסיוע. הוא פותח באמירה כדעת רבנן בתחלת הסוגיא – "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא" – אבל מוסיף "ורחמיו [של הקב"ה] מרובין ושבתו בשלום", שמרו שבת בשלום וזו הסגולה שתהיו בריאים. לפני שנפנה לדברי רבי נחמן נעשה סדר על פי סוד, על פי קבלה, בחמש הדעות האלה:

רבי מאיר, רבי יהודה ורבי יוסי – חכמה, חסד ומלכות

יש כאן שלשה תנאים שמכירים את מיקומם מהקשרים אחרים – רבי מאיר, רבי יהודה ורבי יוסי.

רבי מאיר הוא אחד מחמשת תלמידיו (האחרונים) של רבי עקיבא²⁰, המכוונים כנגד נרנח"י שלו²¹. בין חמשת התלמידים, רבי מאיר מכוון כנגד המקיף דחיה, ה-ל של הצלם, שכנגד החכמה. רבי מאיר נקרא על שם "שמאיר עיני חכמים בהלכה"²². הוא כל כך עמוק בחכמה שלו – חכמה עילאה ואפילו חכמה סתימאה – שלכן "לא עמדו חבריו על סוף דעתו", לא יכלו להבין אותו עד הסוף. ידוע²³ ש-**מאיר** ר"ת "רוח

ח איכה ד, כ.

ט זהר ח"ג קכז, ב.

י נצוצי אורות שם; קול ברמה בתחלת פירוש האד"ר.

יא ברכות לז, א וברבי מקומות.

יב ראה עטרת ישועה ריש פרשת וארא ובכ"ד.

יג שמות יט, יט.

יד בראשית כז, כב.

ד יבמות טב, ב.

ה ראה גם התועדות ט"ז אייר ע"ו ובכ"ד.

ו עירובין יג, ב.

ז ברבי מקומות בספרינו.

בדברי רבנו, "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא", אבל בסיום, "יסוד סיומא דגופא"^{כב}, הוא מוסיף משהו (בחינת יוסף ביסוד). בכלל, רבנו אומרים שיאמר כך מיד שנכנס והוא אומר שרק בסוף, "סיומא דגופא". בכניסתו הוא אומר מלה אחת – "שלום". "תמורת שלום מלחמה"^{כג} ביסוד – שלום הוא ביסוד. שוב, הוא פותח בשלום ומסיים ("סיומא דגופא") במלים של רבנו, אבל בתוספת של "רחמי מרובים" – אמירה שרחמי ה', פנימיות מדת התפארת, הם אין סוף. הוא חותם-מסיים שוב במלה שלום – "שבתו בשלום" ("שלום שלום לרחוק ולקרוב"^{כד}, "לרחוק שנעשה קרוב"^{כה}, היינו בעל תשובה לו רומז שבנא, כנ"ל).

מאמר רבי חנינא:

עירוב החולה בתוך ישראל

אחרי חמש הדעות ממשיכה הגמרא, במאמר של רבי חנינא – תלמיד מובהק של רבי^{כז}, כמה דורות אחרי רבי מאיר, רבי יהודה ורבי יוסי – בדור התפר בין התנאים והאמוראים:

כמאן אזלא הא דאמר רבי חנינא מי שיש לו חולה בתוך ביתו צריך שיערבנו בתוך חולי ישראל כמאן כרבי יוסי

רבי חנינא אמר שכאשר יש למישהו חולה בבית עליו לערב אותו עם חולי ישראל – להתפלל עליו בתוך כל חולי עם ישראל. דעתו מתאימה, בפשטות, לדעת רבי יוסי שדייק שאין לומר "ועל חולי ישראל" (כדעת רבי יהודה) אלא "בתוך חולי ישראל".

כב הקדמת תקו"ז זי, א ("פתח אליהו").

כג ספר יצירה פ"ד מ"ג.

כד ישעיה נז, יט.

כה ברכות לד, ב.

כו ראה שבת נט, ב ("דכי הוה קא ניחא נפשיה דרבי אמר חנינא ברבי חמא יתיב בראש").

ז"א^{טו} – אלא בשרש הקול שבאצילות, "קלא פנימאה דלא אשתמע"^{טז}, ממנו קרובה לבוא הרפואה בשבת, כמבואר כאן בן יהודיע").

שבנא הוא "איש ירושלים" – "איש" הוא בעל^י ו"ירושלים" היא מלכות^י ולכן יש להניח שהוא ספירת היסוד. שבנא לשון תשובה. תוספות^י שואלים – שבנא בתנ"ך הוא רשע, שבנא הסופר בזמן חזקיהו, ואיך מזכירים אותו? הם מסבירים שיתכן שאלה שני אנשים, לא אותו שבנא, ושבנא איש ירושלים הוא צדיק, אף על פי שאיננו מכירים אותו. בכל אופן, השם **שבנא** אומר **שב-נא**, בבקשה (נא) תעשה תשובה (שב) – כך נוכל ללמוד מתוספות על הדף כאן. עיקר התשובה הוא בברית, תשובה על בפגם הברית – זהו כנראה התיקון של שבנא איש ירושלים.

היסוד ממשין את התפארת – "גופא ובריתא חשבינן חד"^{כח} – לכן הוא מתחיל

טו ראה תקו"ז תקון ו (כג, א).

טז ראה זהר ח"א ג, ב.

יז וזה לשונו:

או יובן בס"ד לפרש אומרו קרובה לבא, כי ידוע שהרפואה תמשך מן יו"ד שה"ס אצילות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק [תהלים מ"א ד'] ה' יסעדנו על ערש דוי, וידוע שבארץ ישראל שפע האצילות יתלבש בבריאה והבריאה ביצירה וזהו בארץ ישראל, אבל בחוץ לארץ יהיה עוד התלבשות היצירה בעשיה, אמנם בשבת לא יהיה התלבשות ביצירה אלא נקבל מן הבריאה בלתי התלבשות היצירה, וז"ש וביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו שהוא הבריאה שנקרא כסא הכבוד, ולכן אומרים רצה והחליצנו בשבת וכנזכר בספר הכונות, נמצא בשבת רפואה הבאה מן האצילות שה"ס יו"ד וסוד חכמה היא קרובה לבא אצלינו יותר מימי החול, כי אין בשבת התלבשות ביצירה וכ"ש בעשיה, ולכן אין זעקה בשבת שזעקה היא בסוד היצירה שה"ס קול, ולזה אמר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא כי אין התלבשות ביצירה...

יח ראה זהר ח"א ו, ב (וראה גם ראש יוסף כאן).

יט פרדס רמונים שכ"ג פ"י; ע"ח שמ"ב (דרושי אבי"ע) פ"ד.

כ ד"ה "שבנא איש ירושלים".

כא זהר ח"א רכג, ב ובכ"מ; ע"ח של"א (פרצופי זו"ן) פ"ג.

ב. "יכולה היא שתרחם" – כח רפואת משה בן יהודע: "היא" – תפלת משה

לפני שנאמר איך רבי נחמן מסביר נאמר ווארט יפה של הבן איש חי, בפירוש הבן יהודע, בענין:

הוא אומר שהמלה "היא" כאן – שבפשט מתכוונת לשבת, "יכולה היא שתרחם" – רומזת לתפלת משה רבינו על אחותו מרים ב"עת צרה" שלה, כשהיתה מצורעת. שם כתוב "ויצעק משה אל הוי' לאמר אל נא רפא נא לה". הוא אומר שבתפלת משה רבינו, תפלה קצרה – שדברנו עליה הרבה לאחרונה, החל מהתוועדות פורים השנה – יש ה מלים קצרות. בדרך כלל ממוצע האותיות למלה בפסוק הוא 4, אבל כאן טפה יותר מחצי – יש רק **יא** אותיות. אם כן, סימן התפלה הוא **היא** – ה מלים ו-**יא** אותיות – וב"היא" מתפלל משה לה' על מרים (**מרים** ועוד **היא** בגימטריא **אשה**, שייך לתפלה-רחמי על כל אשה, המיצגת את כנסת ישראל). מכח תפלת משה רבינו אפשר לעורר רחמים על החולה שיתרפא. אני לא מתפלל בפירוש, כי אסור להתפלל בפירוש בשבת – "שבת היא מלועוק" – אבל אני כן יכול להזכיר ברמז את תפלת משה רבינו על מרים אחותו, ולקשר לעצם מהות השבת, הפשט של "היא" – מכח כך תבוא הגאולה והישועה והרפואה.

הוא מוסיף עוד דבר יפה: מה פירוש "לאמר" ב"ויצעק משה אל הוי' לאמר אל נא רפא נא לה"? כל "לאמר" צריך להבין – האור החיים הקדוש עושה מכך ענין גדול בכל הפסוקים, אך כאן ה"לאמר" תמוה גם ב"פשוטו של מקרא" ורש"י נדרש להסבירו (לפי מדרשי חז"ל). הוא מסביר שכאן הוא על דרך "וידר יעקב נדר לאמר"⁷, שגם

מההדגשה הזו פשוט שדעת רבי יוסי כאן שייכת למלכות (אליה שייך רבי יוסי בכל מקום, כנ"ל) – צריך לערב את החולה בכל כנסת ישראל. לאור זאת, איך נבין את דעת רבי יהודה שאומר "על חולי ישראל?" כנראה שבהיותו חסד, שפנימיותו אהבה, יש לו אהבת ישראל לכל אחד – כל חולה בעיניו יכול להיות התפארת או היסוד – והוא מחבר אותו למלכות, "עליך ועל חולי ישראל", ביחוד יסוד-מלכות או תפארת-מלכות (סוד שני "ראשי חדשים", כידוע¹³). רבי חנינא הולך כדעת רבי יוסי, המלכות, שיש לומר "בתוך", ויש לומר שרבי יוסי היינו עצם המלכות במקומה באצילות ורבי חנינא (בהמשך הדורות) היינו המלכות כפי שיורדת להיות "ראש לשועלים"¹⁴, עתיד דבריהא (סוד "בראשית ברא"¹⁵ – קודם כל תהיה בריא!).

סיכום

אם כן, יש כאן מיקום יפה מאד של כל הדעות:

רבי מאיר	חכמה
רבי יהודה	חסד
רבנן	תפארת
שבנא איש ירושלים	יסוד
רבי יוסי	מלכות

[מלכות היורדת לבריהא רבי חנינא]

הכל פחות או יותר מובן. הפלא הוא המאמר שרבי נחמן לוקח ועושה ממנו עיקר – דעת רבי מאיר, המשיחי – "יכולה היא שתרחם". אם אני סתם שומע את המלים האלה זהו מאמר סתום, בקושי אני מבין את הכוונה.

כז זהר ח"ג רמח, א.

כח אבות פ"ד מט"ו.

כט בראשית א, א.

ל בראשית כח, כ.

שבת, "כל השביעין חביבין"¹⁷ – כמו ששבת שביעית בשבוע משה שביעי לאברהם אבינו. אותו מספר, ג"פ **משה**, הוא גם ה"פ **אור** של "יום אחד" של מעשה בראשית¹⁷, שהוא גם המשולש של **מה**¹⁷ – סכום כל המספרים מ-1 עד 45 – אין יותר "**מה** [אשיב להוי]" מזה¹⁸.

ג. ביאור רבי נחמן – דעת ורחמים בשבת

הזדהות רבי נחמן עם רבי מאיר ורשב"י

אחרי כל ההקדמות נאמר את הווארט של רבי נחמן, שהזדהה עם יום הנצח שבנצח. הוא מביא רק את המלים של רבי מאיר – כאילו הוא הפשט היחיד, ההלכה, בלי כל הדיון ובלי המלים הרווחות אצלנו "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא" – ומבאר אותן באריכות. כנראה רבי נחמן מזדהה דווקא עם רבי מאיר. ידוע¹⁹ שמכל התנאים רבי **מאיר** הוא בחינת משיח – סוד "רוח אפינו משיח הוי"²⁰. כפי שהוסבר, רבי מאיר שייך לחכמה – מתאים ל"נחל נבע מקור חכמה"²¹ של רבי **נחמן**²². לפעמים אומרים שרבי נחמן מזוהה בין התנאים במיוחד עם רבי שמעון²³, אך כאן

לה ויקרא רבה כט, ט.
לו בראשית א, ג-ה.

לז רק ראשי התבות "יכולה היא שתרחם" = 315 = 7 פעמים **מה** (סופי התבות "יכולה היא שתרחם" הם **מאה** – "אל תקרי 'מה' אלא 'מאה'") כאשר השאר, אמצעי וסופי התבות, "יכולה היא שתרחם" = 720 = 10 פעמים **מה**.

לח ראינו חשיבות מיוחדת בגימטריא של "מה", של "מה **אשיב**", של "מה **אשיב להוי**", של "מה **אשיב להוי כל**", של "תגמלוהי" ושל כל הפסוק. יש כאן התפתחות הדרגתית של 'אחורי' כל הפסוק כאשר הערך הממוצע של חמשת שלבי ההתפתחות עד שמגיעים לכל הפסוק: **מה, מה אשיב, מה אשיב להוי, מה אשיב להוי כל, מה אשיב להוי כל תגמלוהי** הוא "אל נא רפא נא לה!"

לט ראה ירושלמי כלאים פ"ט ה"ג.

מ איכה ד, כ.

מא משלי יח, ד.

מב חיי מוהר"ן קפט.

מג ראה חיי מוהר"ן שם.

שואלים אותה שאלה – למה כתוב "לאמר" – ומסבירים²⁴ "לאמר" לדורות, לימוד מיעקב לכל דורות עולם, "מעשה אבות סימן לבנים"²⁵, שכאשר יש לאדם צרה סגולה שידור נדר – "עת צרה היא ליעקב וממנה יושע"²⁶. גם כאן ה"לאמר" היינו לאמר לדורות שסגולה אפילו רק להזכיר את המלים "אל נא רפא נא לה" – ואפילו רק לרמוז אותן במלה "היא", כמו שכתוב כאן – כדי לעורר רחמים רבים.

רמזי "יכולה היא שתרחם"

בפורים דברנו על "רפא נא לה", ששוה 367 (קורונה), ועשינו הרבה גימטריאות מהמספר הזה. שלשת החכמים המפורסמים כאן – **מאיר, יהודה, יוסי** (שיש הרבה משניות וברייתות ששלשתם מופיעים, כוונה יסודית) – גם עולה אותו מספר. עוד יותר פלא, אם בנוסח רבי מאיר במקום המלה "היא" אני כותב "יכולה אל נא רפא נא לה שתרחם" הכל עולה ד"פ "רפא נא לה" (מספר שגם עבורו היתה לנו גימטריא מיוחדת). רמז יפהפה על פי הבן יהוידע.

נעשה גימטריא מהמשפט של רבי מאיר, "יכולה היא שתרחם", שוה 1035, **משה-משה-משה** – **משה** – **משה**, הצועק "אל נא רפא נא לה" – הוא הערך הממוצע של כל מלה. **משה** גם ר"ת "שבת היא מלזעוק" כנ"ל. רפואה היא המתקה, "וימתקו המים"²⁷ – למשה יש כח להמתיק את הדינים, להפוך מר למתוק. זו רפואה שלמה, מכח הבטול של משה רבינו, "ונחנו מה", "מה אשיב להוי" כפירוש רבי שמואל קאמינקער (הנ"ל בח"א של השיעור). כך הוא גם פועל את "יכולה היא שתרחם". משה רבינו הוא בחינת

לא בראשית רבה ע, א.

לב ראה סוטה לד, א.

לג ירמיה ל, י.

לד שמות טו, כה.

עליו ובלי לרחם עליו איני יכול לזכות לרחמים עלי מן השמים. לכן צריכה לבוא שבת, בה מקבלים דעת, וכאשר מקבלים דעת בשבת אפשר – בזכות השבת – לרחם על הזולת ולזכות לרחמים.

מכאן הסבר עמוק לדעת בית הלל שמוותר ומצוה ("חפצי שמים" ולא "חפצך"^מ) לבקר את החולה בשבת. למה? כי בשבת החולה עצמו יותר מוכן לקבל את הרחמים מן השמים, בשל התנוצצות הדעת שנשמתו שנותנת לו רחמים על מישהו אחר – לא רק על עצמו. בזכות שיש לו דעת לרחם על מישהו אחר, והוא מרחם על מישהו אחר, הקב"ה מרחם עליו. אם אני גם מזכיר זאת – עוזר לשפע הרחמים הרבים לרדת מן השמים. לכן המבקר אומר ש"יכולה היא שתרחם" – בזכות הדעת של השבת היא תמשיך את הרחמים. קודם שאתה תרחם על מישהו אחר ובזכות זה ירחמו עליך מן השמים. עד כאן הווארט של רבי נחמן. שוב, מאד חשוב שמכל הדעות בחז"ל הוא בוחר, בפשיטות, דווקא את דעת רבי מאיר – רבי מאיר בעל הנס, שעוד כמה ימים, בפסח שני, ההילולא שלו.

מח כטעמי מחלוקת בית שמאי ובית הלל שם, בחדא מחתא, לגבי שידוכין (וחינוך תינוקות "ללמדו ספר וללמדו אומנות") בשבת – רש"י ד"ה "אין משדכין" וד"ה "ובית הלל מתירין".

בסוגיה אין דעה שלו. בין תלמידי רבי עקיבא רבי מאיר ורבי שמעון הם החיה והיחידה. יש קשר בין שני המקיפים – לו-ם של הצלם. לכן אפשר לומר שרבי נחמן מזדהה עם שניהם, גם עם רבי מאיר וגם עם רבי שמעון. בכל אופן, כאן רבי מאיר אומר "יכולה היא שתרחם".

הרחמים מכח השבת

איך הוא מסביר? הוא אומר ששבת היא יום של דעת, מקבלים דעת את הוי' – "וידעת היום"^מ. כתוב ש"אסור לרחם על מי שאין בו דעת"^מ וכתוב ש"כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים"^מ. מה הקשר בין שני המאמרים? בשביל להמשיך רחמים עלי – אני זקוק לרחמנות, כדי שה' ירחם עלי – אני צריך לרחם על מישהו אחר. הפסוק הוא "ונתן לך רחמים ורחמך"^מ – שה' יתן לי רחמים על מישהו אחר ואז הוא ירחם עלי. אבל הרחמים שלי על מישהו אחר תלויים בדעת שלי, כי לרחם על מישהו היינו להרגיש אותו ממש – מה שבלועזית קוראים אמפטיה – והדבר תלוי בדעת. בלי לדעת אותו איני יכול לרחם

מד דברים ד, לט.
מה ברכות לג, א.
מו שבת קנא, ב.
מז דברים יג, יח.

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- העיקר בביקור חולים הוא להתפלל ולזעוק על החולה.
- מכח תפלת משה – "אל נא רפא נא לה" – אפשר להמשיך רפואה בכל הדורות.
- משה מרפא-ממתיק בכח הבטול שלו.
- מצוה לבקר חולים בשבת ולעורר-להזכיר את הרחמים מן השמים שניתן לקבל דווקא בשבת – היום בו החולה מקבל דעת לרחם על הזולת (ולא לרחם על עצמו בלבד) ונעשה כלי לרחמי ה'.

להעיד על ה' התוועדות הכנה ל"ג בעומר

קיצור מהלך השיעור אשתקד – כשהשמים עוד היו פתוחים לטיסות... – היה הרב במוסקבה עד ל"ג בעומר (בו נחת הרב חזרה בארץ). ערב החג מסר הרב שיעור הכנה, בו הסביר הרב על הכחות הצפונים ביום הזה, הילולא דרבי שמעון בר יוחאי. **פרק א** עוסק בקשר בין רשב"י ומשה רבינו (שבכל דור), הרמוז בקריאת שמע. **פרק ב** עוסק במנהגי ל"ג בעומר הקשורים לילדי ישראל – לברכת לידתם ולזכות של חינוכם. **פרק ג** עוסק במאמר רבי שמעון בשבח מצות הציצית, 'מתגלגל' לכח המיוחד והמשיחי בעסקים עם גוים וחותרם במנהג ה'אפשרעניש' (חאלקה) בל"ג בעומר.

הגלגול העיקרי של משה רבינו בין התנאים¹. הרב קוגן שליט"א הראה לי שיש כאן "חדר התקשרות" – כותבים לרבי ומקבלים תשובות. הכי מצא חן בעיני השם 'חדר התקשרות' (כמו 'חדר קושר') – מתקשרים לרבי, מתקשרים לרשב"י, מתקשרים למשה רבינו, מתקשרים למשיח.

נגון "שאמיל" – געגועים למרחב העצמי

שרנו כמה ניוגונים. כשרוצים להתקשר לרבי נוהגים לשיר 'שאמיל' כניגון של הרבי. לניגון 'שאמיל' יש סיפור: שאמיל היה ראש הקוזקים המורדים במלכות, הרוסים תפסו אותו ושמו אותו בבית הסהר, ומתוך התא שלו הוא מביט דרך חלון החוצה ומתגעגע לחופש. כך אנחנו, אפילו בארץ ישראל מתגעגעים לחופש, וכל שכן מי שנמצא פה במוסקבה, צריך מאד להזדהות עם שאמיל. שוב, זהו השיר של הרבי. חשוב לדעת שפעם שאל עיתונאי אחד

בטל, בטל בכל עשרת כחות הנפש. יש אחד שהוא 'הבטל באמת', 'בטול מהלך' בלשון החסידים. לבטל באמת אין שום ישות – הוא בטול במציאות. השפל באמת הוא מלכות. ד שער הגלגולים הקדמה לו. הקדמת מהרח"ו לשער ההקדמות (נדפסת בריש הע"ח).

א. התקשרות למשה רבינו שבדור בל"ג בעומר התקשרות למשה-משיח שבדור

לחיים לחיים. זכות רשב"י יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

צריך לדעת שרשב"י הוא משה רבינו שבדור. בכל דור ודור יש "אתפשטותא דמשה רבינו"², התפשטות נשמת משה רבינו המתלבשת בצדיק הדור. בדורנו זהו הרבי – הכל המשך של משה רבינו. כתוב על רשב"י שהוא ממש "שופריה דמשה רבינו". על יעקב אבינו כתוב ש"שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון"³ – היפי של יעקב אבינו הוא מעין היפי של אדם הראשון – ובאותו סגנון כתוב שרשב"י הוא ממש "שופריה דמשה רבינו"⁴.

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. י"ז אייר תשע"ט – ברוניא, מוסקבה.

א תקו"ז סט (קיד, א).

ב ב"ב נח, א.

ג כך כותב הרמ"ז בספר אם לבניה מערכת תיו ערך 'ספר תיקונים [שמעון בר יוחאי]. הוא מסביר שמשה רבינו הוא יסוד אבא ורשב"י הוא מה ש"יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א". התלבשות יסוד אבא ביסוד ז"א נקראת בעבודה 'הבטל פנימיות החכמה' באמת [פנימיות היסוד], כמו שרבי מענדלי ויטבסקער נקרא "השפל באמת" – שני היסודות הם בטול ושפלות (ראה לב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה"). רמז יפה: **שפל** עולה 410 ו-**בטל** עולה 41 – **שפל** הוא י"פ

מבחינה אם הם נכונים. "אזן מלין תבחן" ראשי תבות **אמת** – צריך לשמוע את האמת הפנימית, לקלוט אותה בלב, ולשם כך נדרש 'דערהער'. כל חסידות חב"ד היא כדי לקנות את ה'דערהער'. בשם **שמעון**, חוץ מ"שמע", יש גם **ון** – האם גם אותיות אלו רמוזות ב"שמע ישראל"? כן. לוקחים את האותיות "שמע ישראל הוי' אלהינו" ומחפשים את אות **ו** אחרי "שמע" – ה-ו הראשונה היא ה-ו של שם "הוי'". מה לגבי **ג**, האות האחרונה של שמעון? זו ה-ג של "אלהינו" – ה-ג היחידה, בכל הפסוק. אם כן, כל השם **שמעון** נמצא בארבע המילים "שמע ישראל הוי' אלהינו". כמה שוות האותיות הנשארות? "**ישראל י-ה-ו-ה אלהינו**" עולה מספר מצוות התורה, אולי המספר הכי חשוב בתורה. לאיזה שם רומז המספר **תריג**? **משה רבינו**. אמרנו שכתוב בקבלה בפירוש שהגלגול העיקרי, "שופריה דמשה רבינו", היפי של משה רבינו, הוא רשב". והנה, "**שמע ישראל הוי' אלהינו**" שוה **שמעון** ועוד **משה רבינו**! האותיות ששוות **משה רבינו** מרכיבות עוד ביטוי החוזר הרבה בתנ"ך ושוה אותו מספר – "**הוי' אלהי ישראל**". יש כאן כוונה יפה שמחברת את רשב"י ל**משה רבינו** ול"**הוי' אלהי ישראל**" – הכל אחד, לכן כתוב אחר כך "הוי' אחד".

הכנה למתן תורה ב"ג בעומר

ימי ספירת העומר הם ימי הכנה לשבועות, "זמן מתן תורתנו", על ידי משה רבינו. נגיד משהו לקראת מתן תורה: יש מאמר יפה של רשב"י³ על הפסוק בישיעיהו "כי כימי העץ ימי עמי"³. מה פירוש "כימי העץ"? אומר רשב"י שמדובר על עץ החיים, התורה – "עץ חיים היא

את הרבי איך לכנותו והרבי השיב – תכתוב עלי 'מנהיג יהדות רוסיה'. אם כן, מי שנמצא כאן בעיר הבירה של רוסיה, מוסקבה, נמצא בעיר הבירה של הרבי. הרבי הוא המנהיג של כל העולם, אבל אמר שה'תואר' שלו הוא מנהיג יהדות רוסיה. כאן הוא שר שאמיל. שוב, הניגון שאמיל מבטא שאיפה לחופש. כולנו בבית הסהר – מתגעגעים לצאת מהתא, מבית האסורים, אל המרחבים. בחסידות יש ביטוי 'המרחב העצמי' – רוצים לצאת למרחב העצמי. כעת נשיר שאמיל, תוך כדי התקשרות לרבי – שזו התקשרות לרשב"י, התקשרות למשה רבינו.

הקשר בין משה לרשב"י ב"שמע ישראל"

הקשר בין רשב"י לבין משה רבינו מתגלה בפסוק היחוד שאנחנו אומרים פעמיים בכל יום – הפסוק אתו יהודים מוסרים את הנפש: "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד". זהו הפסוק העיקרי שמשה רבינו אמר וצווה לדור שעתידים להכנס לארץ ישראל, 'דור הגאולה' כפי שקוראים לכך בדורנו – המצוה לומר פעמיים ביום "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד".

רבי שמעון (משרש **שמע**) רמוז ב"שמע". בזכות רבי שמעון נזכה לשמוע – לא רק שמיעה באוזן, ואפילו לא רק הבנה (שמיעה היא לשון הבנה!), אלא מה שנקרא באידיש 'דערהער', שמיעת נקודת האמת הפנימית שבדבר. כתוב "אזן מלין תבחן" – האזן בוחנת-בודקת דיבורים,

ה המשך תער"ב פרק רכב (מובא במלכות ישראל ח"ב עמ' קטו הערה נט).

ו דברים ו, ד.

ז וראה תניא פכ"ה.

ח כמובא במפרשי הפסוק ובריבוי מקומות בד"ח עפ"י ברכות יג, א.

ט ראה קונטרס ההתפעלות עמ' נח (ובכ"ד); שיעורים בסוד ה' ח"א פ"ו.

י איוב לד, ג.

יא ראה קול הנבואה "תבנית הפלוסופיה הדתית היהודית" פכ"א (עמ' כו).

יב קהלת רבה א, ט.

יג ישעיה סה, כב.

ב. ל"ג בעומר וילדי ישראל תהלוכת ל"ג בעומר של הבעל שם טוב

אם כבר הזכרנו את שאמיל, שהיה קוזק, נספר סיפור על הבעל שם טוב לל"ג בעומר שגם קשור לקוזקים - סיפור מהתקופה שלפני התגלות הבעל שם טוב, כשהוא עוד היה צדיק נסתר, אברך צעיר שאיש לא הכיר. כששרים את שאמיל מזדהים אתו, עם הגעגועים שלו, אבל ככה סתם הקוזקים הם לא הצדיקים הכי גדולים... הם הרשעים הכי גדולים! הם עשו פוגרומים ביהודים, ה' ישמור. כאשר היה מגיע פתאום מחנה קוזקים - כאן ברוסיה או באוקראינה ובעוד ארצות באירופה - כל היהודים היו בורחים מפחד הפוגרום. הסיפור היה בדיוק לפני ל"ג בעומר, היום. שמעו שהקוזקים באים, וכולם - אנשים, נשים וטף - ברחו להרים להתחבא במערות... כידוע, באזור מגורי הבעל שם טוב היו הרבה מערות. הגיע לל"ג בעומר, והבעל שם טוב - שגם ישב אתם - אמר דבר שנשמע הזוי, ממש לא הגיוני. היה פחד לצאת החוצה, שמא יודע מקום המחבוא שלהם, ובכל זאת הבעש"ט הלך ממערה למערה וקרא לכל הילדים לצאת החוצה ולעשות תהלוכה ברוב שירה וזמרה לכבוד רשב"י. הסיפור הזה הוא המקור לתהלוכות הילדים בל"ג בעומר שרבי ייסד וכל כך עודד - המנהג בא מהבעש"ט כשעוד היה צדיק נסתר". בכל אופן, הבעש"ט הצליח - הילדים יצאו, שרו ורקדו. תוך כדי שמעו שיש מהומה בעירה למטה. מה המהומה? הצבא הגיע - הצבא של השלטון שהיה במלחמה עם הקוזקים - תפס את מי שתפס והאחרים ברחו. הסכנה חלפה - הכל בזכות התהלוכה של הבעש"ט לכבוד רשב"י עם הילדים הקטנים.

למחזיקים בה"ד. "ימי עמי" היינו עם ישראל, וימי עם ישראל הם כימי העץ.

אחר כך רשב"י שואל מי בשביל מי - עמי בשביל העץ או העץ בשביל עמי? הוא עונה שפשוט שהעץ-התורה הוא בשביל עם ישראל. המדרש אומר ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר" - לכן מתן תורה של פנימיות התורה (ל"ג בעומר) קודם למתן תורה הנגלית (שבועות), כי מתן תורה של פנימיות התורה שייך לשרש ישראל שלמעלה משרש התורה. במאמר של רשב"י כאן על ישראל והתורה הוא לא אומר בסגנון של 'קדמה', אלא שואל מה נועד בשביל מה, ואומר שפשוט שהתורה בשביל ישראל.

רשב"י עושה קל וחומר: אם התורה בשביל ישראל, כמו שהתורה היא נצחית ("כימי העץ"), ק"ו שישאל שאינן בשביל שום דבר אלא "בשביל זכותן" (זהו הביטוי, לא ברור לגמרי מה המשמעות, "ישראל שהן קיימים בזכותן") הם נצחיים. המדרש לא מזכיר זאת, אבל הפסוק המתבקש הוא "נצח ישראל לא ישקר"¹⁰. בפשט מצטייר שישאל אינם בשביל משהו, לא אמצעי, אלא קיימים בזכות עצמם. דומה לביטוי לגבי ה' - ביטוי הפילוסופים הראשונים, ביניהם הרמב"ם, שמובא גם בתניא באגה"ק כ - ש"מציאותו מעצמותו", קיים בזכות עצמו, לא קיים בשביל שום דבר. זהו ווארט מאד חזק, שישאל הם משהו עצמי לגמרי, בחינת "מציאותו מעצמותו", מה שאין כן לגבי התורה. שוב, הכל הוא לומד מהפסוק "כימי העץ ימי עמי". זהו השער לפנימיות של התורה, שעם ישראל קיים בזכות עצמו - "בזכותן".

יד משליג, יח.

טו בראשית רבה א, ד.ד.

טז שמואל א טו, כט.

יז רמז: תהלוכה שוה 466 שוה שמעון. סוד התהלוכה קשור גם ל"אם בחקתי תלכו" שקוראים בסמוך לל"ג בעומר.

ג. זהירות במצות ציצית וסוד העסקים עם הגוים מאמר רשב"י על מצות ציצית

יש מאמר חשוב של רשב"י בגמרא על מצות ציצית: "רבי שמעון אומר כל הזריו במצוה זו זוכה ומקבל פני שכינה"²². יש הרבה מאמרי תנאים ואמוראים במעלת ושבח הציצית – אבל השבח של רשב"י הכי חזק. בציצית, הבגד שאנחנו לובשים, יש גם הצהרה. כמו שאנחנו אומרים-מצהירים "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", כך מי שהולך עם ציצית ברחוב מצהיר. הרבה אנשים הולכים עם כובע, אבל איך רואים שאני דוקא יהודי? ציצית. ציצית היא גם לשון ראייה (הצצה). סימן מובהק של יהודי שמסתכל ומחפש את ה' בכל דבר בעולם, רואה אלקות. בכל אופן, רשב"י אומר דבר עצום: מי שזריו בציצית – זהיר ללבוש ציצית – זוכה לקבל את פני השכינה. כל דבר שתנא אומר הוא לומד מפסוק בתורה. איפה כתוב בתורה שמי שזריו במצות ציצית מקבל פני שכינה?

מצות "וראיתם אתו"

כתוב בתורה על הציצית "וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות הוי' ועשיתם אתם"²³ – צריך להסתכל על הציצית, לראות אותה, וכך זוכרים את כל המצוות ועושים אותן. דברנו על המספר **תריג**. רשב"י מביא בחומש, בפשוטו

מתקשרים ל"צדיק יסוד עולם" שוה 1378 שהוא **בן** במשולש, סכום כל המספרים מ-1 עד 52, **בן**, ללמד שיש כאן סגולה נפלאה להולדת בן. והוא עולה פעמיים "**נצח ישראל**" – הבנים הם "נצח ישראל", ומצות "פרו ורבו" היא להוליד לפחות שני בנים, בן ובת (רק **חצים = נצח**).

כב מנחות מג, ב. "פני השכינה" היינו גם הגילוי של שבת. אף על פי שבדרך כלל פוסקים כרבי יהודה, בשבת פוסקים כרשב"י – כי "פני האדון הוי' דא רשב"י", רשב"י עצמו הוא סוד השבת. שבת היא בעצם נסתר. **שבת** (702) היפוך ספרות **אור** (207) – אור שייך לרשב"י. אות הקשת לא נראה בימיו – "אות אמת" (יהושע ב, יב), גם קשור למה שהרמ"ז כתב שרשב"י הוא התלבשות יסוד אבא ביסוד ז"א.

כג במדבר טו, לט.

ירית חצים בקשת ולידת בני

יש מנהג, שגם הרביים בחב"ד קיימו – במיוחד אדמו"ר האמצעי – שבל"ג בעומר יוצאים מחוץ לעיר, עושים התועדות, שותים קצת לחיים, ואז הרבי היה מברך ברכות, שבזכות רשב"י התקיימו כולן, במיוחד בעניני זרע של קיימא"²⁴. גם אנחנו רוצים בזכות רשב"י, בזכות הרבי – הכל משה רבינו, כמו שהסברנו – לברך את כולם, מי שנמצא כאן וגם מי שלא, שיזכה להרבה ילדים, הרבה "פרו ורבו", ויזכה לגדל את הילדים, לתורה לחופה ולמעשים טובים, ושכל הילדים יהיו חסידים, יראי שמים ולמדנים. זהו חג של ילדים, כמו התהלכה שעשו כאן הילדים. יש עוד מנהג מיוחד בל"ג בעומר – יוצאים לשדה עם קשת ויורים חצים. מה הדבר מסמל? יש כמה טעמים למנהג. אחד הטעמים הוא שבזכותו של רשב"י לא נראתה קשת בימיו". הקשת היא סימן לברית שה' עשה עם העולם שלא יביא עוד מבול, אבל בדור שיש צדיקים אין צורך בברית, כי הצדיק בעצמו, שהוא סוד הקשת בקבלה, מגן על העולם. רואים מכאן מיהו רשב"י – לא רק שהוא הצדיק הכי גדול, אלא מפני שהוא נשמה כללית יש לו כח להשפיע על כל דורו שיהיו צדיקים ולא יודקקו לקשת.

רשב"י התעצם עם הקשת, כמו שאמרנו שהצדיק עצמו הוא הקשת, ולכן יוצאים ויורים בקשת. מהם החצים שהוא יורה? החצים הם הילדים – "כחצים ביד גיבור כן בני הנעורים"²⁵. כאשר מתחתנים מולידים ילדים וזו ירית חצים. לכן המנהג של הקשת וחץ, כדי שיהיו הרבה ילדים – זהו כח של ל"ג בעומר, כח של רשב"י, שהוא בעצם הקשת היורה את החצים"²⁶.

יח "היום יום" יח אייר.

יט ירושלמי ברכות פ"ט ה"ב. בראשית רבה לה, ב. ראה כתובות עז, ב.

כ תהלים קכז, ד.

כא **קשת חצים "צדיק יסוד עולם"** (על ידי הקשת והחצים

ושהילדים שלה ילבשו ציצית, ובכך זוכה היא ודאי לאותו דבר, ואפילו יותר, כי "גדול המעשה יותר מן העושה"¹⁷ (מי שגורם לאחרים לעשות יותר גדול מאלו שעושים בעצמם).

"עד הגל הזה"

מי שרואה משהו בעינים שלו – יכול להעיד. בדרך כלל מעידים על דבר שנעלם מכולם, שאף אחד לא ראה ורק הוא ראה. העד בא לבית משפט, מתי שצריך אותו, ומעיד. כתוב שאנחנו, עם ישראל, מעידים על אחדות ה' – "אתם עדי נאם והי"¹⁸. בתוך הפסוק "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" יש ע גדולה ו-ד גדולה – עד, "עד הוי' בכס"¹⁹. כמו שאנו רואים את הציצית אנו רואים "אתו" יתברך, רואים את ה', ומעידים בפני כל העולם שה' אחד, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" (ובכך טוב טעם בדרשת חז"ל "וראיתם אתו וזכרתם" שמקיום מצוה זו נזכרים במצוה אחרת ומה היא – קריאת שמע').

יש פסוק מאד חשוב של 'עד' ו'גל' ביחד, שבדא"ח²⁰ דורשים על ל"ג בעומר: "עד הגל הזה"²¹. מי אמר זאת? יעקב אבינו כאשר נפרד מלבן הארמי. יעקב עבד אצלו עשרים שנה כדי לשאת את לאה ורחל, ולהוליד את רוב השבטים – 11 השבטים הראשונים נולדו בחרן. אחר כך ה' אמר ליעקב לחזור הביתה, לארץ ישראל. יעקב ברח מלבן, כי פחד שינסה לעכב אותו, ואכן לבן רדף אחריו ורצה לנקום בו. ה' הופיע ללבן בחלום והזהיר אותו שלא לנקום ביעקב. בסוף הם כרתו ברית, עשו

של מקרא, ש-ציצית שוה 600, ועוד 8 חוטים ו-5 קשרים – שוה 613, לכן מצוה זו דווקא מזכירה את כל תריג מצוות התורה.

הסמ"ק (ספר מצוות קטן) אומר שלהסתכל על הציצית זו מצוה מהתורה. זו דעה של אחד מגדולי הראשונים, שחוץ מהמצוה ללבוש ציצית, בכל פעם שהיהודי מסתכל על הציצית – הוא מקיים מצוה (מצות "וראיתם אתו"). הוא רואה את הציצית ונוכר בכל המצוות, אבל זה עדיין לא אומר שהוא מקבל פני שכינה.

מאפה רשב"י לומד שהוא מקבל פני שכינה? כתוב "את הוי' אלהיך תירא ואתו תעבד"²². צריך לירא, לפחד מה' פחד חיובי ("תירא" דומה ללשון ראה, אבל הוא מלשון יראה – יראה אותיות ראה), "ואתו תעבד". דורש רשב"י גזרה שוה מאד מענינית, שאף תנא לא דורש, שכשם ש"אתו תעבד" הולך על ה' גם "וראיתם אתו" מתכוון לאותו "אתו", הקב"ה. כלומר, כאשר רואים את הציצית, לא רק נזכרים בכל המצוות, אלא רואים את השכינה – רואים "אתו", את הקב"ה. כך לומד רשב"י.

מאמר מאד יפה שצריך לדעת לכבוד ל"ג בעומר – כל מי שזרזו במצוה של ציצית רואה את פני השכינה. אשה לא לובשת ציצית, כפי שלומדים מהפסוק "וראיתם אתו" גופא – המצוה בזמן ראה, ביום, ומכאן שזו מצות עשה שהזמן גרמא ממנה נשים פטורות²³ (אך יש לציין שבמשך הדורות היו הרבה נשים צדקניות שקיימו מצות ציצית בגדר "אינו מצווה ועושה"). עם זאת, גם האשה רואה את הציצית של בעלה וילדיה (וכפי שלמדו חז"ל²⁴ שסומא חייב בציצית מפני שאחרים רואים אותו) והיא יכולה-צריכה לדאוג שבעלה

כז ב"ב ט, א; מסכת כלה פ"ב.

כח ישעיה מג, י.

כט שמואל א-יב, ה.

ל ברכות יב, ב.

לא החל מד"ה "עד הגל" תקס"ו, מובא בסידור עם דא"ח שער הל"ג בעומר (דש, ג).

לב בראשית לא, נב.

כד דברים ו, יג.

כה מנחות מג, א.

כו שם.

מעלת הפרקמטיא עם גוים

כאן יוצא שההמתקה היא באמצעות הפרקמטיא (מסחר). גם כאן, פוגשים הרבה יהודים טובים שעושים הרבה פרקמטיא, שכולם יצליחו בביזנס שלהם. עם הפרקמטיא אפשר לעבור את הגל (לעבור את לג בעומר, מכח לג בעומר, ולהגיע לשער הנון, "תספרו חמשים יום", חג שבועות זמן מתן תורתנו). כנראה, כמו שאמרנו ש-ל"ג בעומר מסוגל לילדים, הוא גם מסוגל לעסקים, ודווקא עסקים בין לאומיים – לעבור את הגל ממדינה למדינה ולעשות עסקים. צריך לחשוב על זה ב-ל"ג בעומר.

עסקים בין לאומיים הם דרך חשובה מאד להביא את המשיח, לעשות המתקה. זו גם דרך לעשות הרבה גרים (ובכך תלויה ביאת המשיח, כנודע¹⁷). מי בעם ישראל עשה עסקים עם גוים מעבר לים, ולא הסתפק במסחר בארץ ישראל? שבט זבולון. מה יצא מזה שהלך רחוק לעשות ביזנס ביהלומים ושאר העסקים שלו? באו גוים לארץ, וראו את גדולת התורה והתגיר¹⁷. עשיית עסקים עם גוים מעוררת את הניצוץ גם אצלם. זהו כח הפרקמטיא, הקשור ל-ל"ג בעומר. כמו שבל"ג בעומר יורים חצים, כל עסק שעושים הוא חץ. כמו שאמרנו שחצים הם ילדים, גם בעסק צריך להוליד – לעשות דברים חדשים. שיהיו הרבה חצים טובים, שיחצו את ההבדלה, בזכות ה"גל עיני", ויוציאו את כל הניצוצות מהגוים, מאומות העולם.

"הוי' הוא האלהים"

אמרנו ש"עד" הוא מלשון ראייה ועדות. כמה שוה "עד הגל הזה"? בפרשת ואתחנן, לפני שמשה אומר לישראל "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד", הוא אומר פעמיים

שלום – כמו שהיום מדברים על שלום – שאף אחד לא יפגע, לא יזיק ולא ילחם עם השני. לעדות על הברית הם הקימו גל אבנים.

גל יכול להיות גם של מים – בים יש גלים. דוד המלך אומר "כל משברך וגליך עלי עברו"¹⁷ – גל הוא גם בים, ערימה של מים, והוא גם ערימת אבנים. אך גל משמעו גם לפתוח את העינים ולראות – "גל עיני ואביטה"¹⁷. צריך להבין שהכל הולך יחד – ערימת אבנים, ערימת מים וגם גילוי ("גל עיני"). הכל שיך ל-לג בעומר. "עד הגל הזה" – בזכות הגל יש עדות.

הבדלה לצורך המתקה

מה הפשט? הגל הוא הבדלה בין הקליפה והקדושה, בין לבן ויעקב. דורשים את הפסוק על ל"ג בעומר – סימן שיש בל"ג בעומר כח מיוחד לעשות הפרדה בין הרע והטוב, שהרע לא יגע בטוב, שהרע ישמור מרחק ואף אחד לא יעבור את הגל בשביל להלחם ולהזיק לשני.

חז"ל דורשים מהפסוק "עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבר אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבר אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה" שההסכם היה שאף אחד לא יעבור את הגל בשביל להזיק, לעשות רע, אבל מותר – ואפילו רצוי – לעבור את הגל בשביל 'פרקמטיא', בשביל לעשות מסחר, ביזנס, עסק, יבוא ויצוא. כנראה גם ב-לג בעומר, מצד אחד יש כח ב"עד הגל הזה" להפריד, לעשות הבדלה, אבל גם לעשות המתקה.

יסוד תורת הבעל שם טוב, שקודם צריכה להיות הבדלה ואחר כך יכולה להיות המתקה¹⁷. הגל הוא גם כח לעשות הבדלה וגם לעשות המתקה – זה כח של ל"ג בעומר.

לג תהלים מב, ח.

לד תהלים קט, יח.

לה כש"ט (קה"ת) אות כח.

לו ראה התוועדות שמחת בית השואבה ע"ו (וש"נ) ובכ"ד.

לז ראה רש"י לדברים לג, יט.

תספורת בל"ג בעומר

יש עוד מנהג שלא הזכרנו – תספורת, אפשרענניש. כשילד מגיע לגיל שלש – מי שהגיע לגיל שלש מפסח עד היום ולא הסתפר (לפי המנהג שלא מסתפרים בימי הספירה) – זהו הזמן לעשות תספורת, בל"ג בעומר. ספירה היא גם מלשון ספיר, לשון של הארה – להסתפר פירוש גם להאיר. מהתספורת מחנכים את הילד גם בציצית (אם לא נתנו לו קודם). מה קורה בגיל שלש? כתוב³ שאברהם אבינו הכיר את ה' בגיל שלש. נתנו לו ציצית, כמו ילד בן שלש, הוא הסתכל על הציצית והכיר את ה', "וראיתם אתו" ממש. שכולנו נזכה להכיר את ה'. שכולם יצליחו בכל הענינים – בני (ילדים) חיי (בריאות) ומזוני (פרנסה) ריחי, וכולהו ריחי (כולם בהרחבה), כך הרבי תמיד בירך.

מב נדרים לב, א.

ביטוי שמשמעו כמו "הוי' אלהינו הוי' אחד" – "הוי' הוא האלהים" ("הוי' הוא האלהים אין עוד מלבדו"⁷), "הוי' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד"⁷). "הוי' הוא האלהים" שוה "עד הגל הזה" ("עד הגל" = "הוי' אלהים", "הזה" = "הוא ה"). בהר הכרמל, כשהעם ראה את הנס שעשה אליהו הנביא, הוא נפל על פניו והכריז פעמיים "הוי' הוא האלהים הוי' הוא האלהים"⁸.

שם הוי' הוא נס ושם אלקים הוא טבע – אלהים בגימטריא הטבע⁹. אבל באמת הכל נס, שכולם יזכו לראות את הנס – הצלחה גדולה, בלתי משוערת, בהצלחה בעסקים, דווקא בין יעקב ללבן. דווקא לעבור את הגל כדי לעשות המתקה.

לח דברים ד, לה.

לט שם שם, לט.

מ מ"א יח, לט.

מא פרדס רמונים ש"ב, פ"ב; תניא, שער היחוד והאמונה רפ"ו.

בקיזור – תובנות ונקודות 'עבודה':

- בל"ג בעומר מתקשרים לרשב"י, למשה רבינו ולמשה רבינו שבכל דור.
- ניגון ההתקשרות לרבי הוא שאמיל – ניגון של געגועים לחופש, למרחב העצמי.
- מכח רשב"י זוכים ל'דערער' – שמיעת נקודת האמת הפנימית.
- פנימיות התורה מגלה את מעלת ישראל – הקיימים "בזכות עצמם" – ולכן היא ההקדמה למתן תורה שניתנה עבור ישראל.
- הבעל שם טוב הוא מייסד תהלוכות ל"ג בעומר.
- רשב"י התעצם עם הקשת היורה חצים-ילדים – בל"ג בעומר יש סגולה לזכות לזש"ק.
- הציצית היא מציינת את היהודי – יהודי מחפש את האלקות שבכל דבר ובזכות הציצית זוכה לראות את ה'.
- נשים רואות את ציצית בעליהן וילדיהן – ודואגות שילבשו ציצית – ובכך זוכות לראית פני שכינה.
- מכח "עד הגל הזה" זוכים ב-לג בעומר להבדלה-הגנה מהקליפות ולכח המתקה על ידי פרקמטיא עם הגוים – הגורמת לגיור גרים ובירור ניצוצות ומקרבת את הגאולה.

קדושת הכהנים

אור החיים אמור

הטומאה שייך לעצם קדושת הכהן – גם כשאינו עובד – בעוד איסור שתויי יין הוא רק בעת העבודה. **כהנים** בגימטריא **טמאה-יין**, כשהיחס בין שתי האזהרות הוא חש-מל' – טומאת מת מגלה את חולשת האדם וחסרונו (והזהירות ממנה היא מתוך הכנעה ושתיקה מול המות, "וידם אהרן"¹) והיין פועל גילוי-המתקה, "נכנס יין יצא סוד"², אלא שיש להזהר-להבדל ממנו בזמן העבודה (וההוראה, כפסוק הבא אחרי איסור שתית יין בזמן הביאה לאהל מועד, "ולהבדיל בין הקדש ובין החול בין הטמא ובין הטהור").

האזהרה מאריך לדון בהבדל בין טומאת נזיר, שהמטמא אותו אינו לוקה, לכלאים ולטומאת כהנים, בהם המלביש או המטמא במזיד (מישהו ששווג בלבישה או בטומאה) עובר ולוקה על הלאו עצמו (ולא רק על "לפני עור"³). בפנימיות, יש כאן יחס של הכנעה (חש) לעומת הבדלה-המתקה (מל-מל)⁴: הנזירות אינה שוה בכל וככלל היא גם בלתי רצויה ולכן ערבות כל ישראל לא ניכרת

על איסור טומאת הכהנים מביא האזהרה את מאמר חז"ל "אמר הקב"ה למשה אין נאה ליוצא ונכנס לפני להסתכל במת"⁵ ומסביר בכך את לשון "אמר אל הכהנים" (בשינוי מהרגיל: "אמר" במקום "דבר" והקדמת "הכהנים" ל"בני אהרן") – "אמר" לשון מעלה... לצד שהם כהנים משרתי פני מלך". שרש הכהן, איש **החסד**, הוא בשם **עב** השייך לספירת החכמה⁶ בה נאמר "ימותו ולא בחכמה"⁷ ו"החכמה תחיה בעליה"⁸ – ולכן לא נאה לו לראות פני מת. והרמז: "**אמר אל הכהנים בני אהרן**" עולה י"פ **עב**". החכמה היא מקור כח הכהן, איש **החסד**, "להזהיר [לשון זהר-אור] גדולים [חכמה, ראש קו ימין] על הקטנים [נצח, ה'ברא כרעא דאבוה', סוף קו ימין]⁹", כנלמד מהפסוק דנן.

בסיום דבריו הוא מפרש שהפסוק מדגיש (בלשון היחיד "לנפש לא יטמא") שאיסור

נערך מרשימת הרב ע"ו איתאיל לגדע"ז אייר תש"פ.

א תנחומא אמור א.

ב ועוד למעלה מכך, שם **עב** הוא האיתן שבנשמה, היחידה שבנפש שאינה משתנה ואינה נטמאת. והרמז: האזהרה "ח לומד מ"אמר" אזהרה לכהן עצמו ו"ואמרת אלהם" אזהרה לאחרים המטמאים את הכהן. ב"אמר... ואמרת" ממוצע כל אות הוא 111 (**אלף-פלא**), ג"פ **יחידה**, ו"אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם" עולה **טל** פעמים **יחידה** (יג פעמים 111 המתחלקים בחלוקת זהב לח"פ 111 וה"פ 111, ודוק).

המשך הפסוק, "**לנפש לא יטמא בעמיו**", עולה ז פעמים מה-**בן מהטיבאל** (ראשית התיקון לאחר מיתת המלכים). נמצא שיש כאן חלוקה ל-13 ו-7 כשהמכפילים הם 111 ו-97. 111 ועוד 97 = 208, **יצחק**, אותיות **קץ חי**, סוד חיים נצחיים.

ג אויב ד, כא.

ד קהלת ז, יב.

ה ו"פ **עב**, 720, היינו עצרת 1 (מספר צירופי תיבת בראשית וכו'). יש בביטוי **חי** אותיות, כך שממוצע כל אות הוא **מ**, אות המים בספר יצירה, סוד **מים** חיים.

ו יבמות קיד, א. רש"י כאן.

המשך בעמ' 26

ז במ"א מבואר כי הכנעה-הבדלה-המתקה במוחין היינו חכמה-דעת-בינה. איסור הטומאה שייך כאן לחכמה שבנפש – כנ"ל בפנים – והיין שייך לבינה, מקום העבודה (בה נכללת גם הדעת, "אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"), ודוק.

ח ויקרא י, ג.

ט עירובין סה, א.

י ויקרא י, י.

יא שם יט, ד.

יב הלכות נזיר פ"ה ה"כ. הלכות כלאים פ"י הל"א. הלכות אבל פ"ג ה"ה.

יג הכל נכלל כאן – ולכן האזהרה מפרש הכל כאן – והרמז: "**הכהנים בני אהרן**" בגימטריא **חש-מל-מל**.

הכח לחזור לאחדות

שפת אמת אמור

אכן, בין פרשת הכהנים ופרשת המועדות – הנפשות והזמנים המיוחדים לחיבור לאחדות – מופיעה מצות קידוש השם במסירות נפש, בטול כל הרצון אל ה', שהיא הכח של כל יהודי להגיע לאותה שלמות (גילוי היחידה שבנפש, "יחידה ליחדך" המחזירה הכל לאחד). הרבי הרש"ב מסביר^א שתיקון הברית – החזרת כל פיזור הנפש לאחדות המקורית – הוא החזרת השלמות העצמית, אליה ניתן להגיע על ידי העמקה בלימוד דא"ת. דרך נוספת לכך היא מסירות נפש, ולכן גם ספר התניא – ראשית לימוד החסידות – עוסק באריכות ביכולת כל יהודי למסור את נפשו על הקשר לה^ב.

את החזרה לאחדות, ה"אין אמר ואין דברים", יכול האדם ("אתם קרויים אדם") לגלות גם בתפלה במסירות נפש לה'. והרמז: **"אין אמר ואין דברים"**^א עולה אדם במילוי – **אלף דלת מס** – אותיות **אדם מתפלל**^א (העולה גם **"אמת למד פיך"**^א, בתפלה אמתית מקרב איש ולב עמוק).

י **"אמר... ואמרת"** עולה **כד** פעמים **יחידה** (ב"פ אור-מים-רקיע – המשכת זרע הזכר זרע הנקבה, בהחזרת השנים להיות אחד, והווי לבשר אחד" בילד הנולד מהם).

יא תורת שלום עמ' 172 ואילך.

יב ראה תניא פכ"ה.

יג **דברים** = 16 ברבוע והממוצע בין **אין ואין** הוא 8 ברבוע. יד כשמציירים את האותיות כמשולש (בחלוקה מדויקת לפי המלים) בולטת החלוקה ל-**אדם** (הפנות) ו-**מתפלל** (השאר-המילוי):

א
י
א מ ר
י א י
ד ב ר י

טו אותיות דרבי עקיבא.

המדרש^א בפתחת פרשת "אמר... ואמרת" מבאר את פסוקי "יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחווה דעת. אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם"^ב ועל יסודו מאריך השפת אמת^ב לבאר כיצד בשרש כל הנבראים השונים וההפוכים בפעולתם למטה ("יום ליום יביע אמר") מתאחדים למעלה בבטולם לה' ("אין אמר ואין דברים"). לכן זקוק כל נברא תחתון לשני מאמרות^א – "אמר" בשרש האחד ו"ואמרת אלהם" בהתפרטות העצמאית למטה (וכשמחברים אותם, **"אמר... ואמרת"** נעלם חשך העולם, **"קץ שם לחשך"**^א, ומתגלה כי **"אני הווי לא שניתי"**^א).

התיקון הוא להחזיר את הפרטים לשרש האחדות, ממנו הם מקבלים כח לעשות את שליחותם כרצון ה'. בשבת שלום חוזרים כל ששת ימי בראשית לדבוק באחדות הראשונה ("זכר למעשה בראשית" – מעשה לשון תיקון^א) ולאהרן הכהן (הבטל כמלאך ה', מיכאל השר הגדול המקריב נשמות על גבי המזבח העליון^א) יש כח להקריב-לקרב את כל הנבראים לשרשם ברצון ה' ולגלותו למטה, "נחת רוח לפני שאמרת^א ונעשה רצוני^א".

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעדי. ז' אייר תש"פ.

א ויקרא רבה כו, ד.

ב תהלים יט, ג-ד.

ג תרס"ד.

ד ויקרא רבה כו, ה.

ה איוב כה, ג.

ו מלאכי ג, ו.

ז ראה ראב"ע לבראשית ב, ד; בראשית רבה יא, ו (ובכ"ד); פסיקתא רבתי; זהר ח"א מז, ב.

ח זהר ח"ג ל, א (ועוד) וראה תוס' סוף מנחות.

ט לשון חז"ל בכ"מ.

משפט אחד

מעין גנים – 'נקודה חסידית' בפרשת אמור

כגדל תשמעון¹. משפט שייך לתפארת "משפט רחמי [פנימיות התפארת היא רחמים]"²;

נצח – בפרשת נסכים נאמר "כגר כאזרח". בתחילת העניין שם נאמר "כי תבאו אל ארץ מושבותיכם", בשורה שיכנסו לארץ (לאחר חטא המרגלים), הארץ נצחית והעליה לארץ שייכת לנצח;

הוד – מה שנאמר אצלנו בהקשר למגדף. הקללה שייכת לפגם ההוד;

יסוד – בתפלת אברהם אבינו על סדום "חלילה לך לעשת כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע"³. אברהם אבינו הוא "צדיק יסוד עולם"⁴ והוא טוען שחלילה להמית את הצדיקים. אברהם אמר ש"חלילה" להשוות בין צדיק לרשע, אבל כשמדברים על נשמות יהודיות צריך לאהוב את כולם, "כצדיק כרשע" (כדברי רבי פינחס מקוריץ שצדיק גמור אוהב רשע גמור [וכך עוזר לו לעשות תשובה]);

מלכות – יהודה אומר ליוסף "כי כמוך כפרעה"⁵. שבט יהודה הוא שבט המלכות, והשוואה של יהודה נוגעת למלכות.

בסוף הפרשה נאמר "ונקב שם ה' מות ימת... פגר פאזרח בנקבו שם ימת... מטפט אחד יהיה לכם פגר פאזרח יהיה פי אני ה' אלהיכם"⁶ – פעמיים חוזרת ההשוואה "כגר כאזרח", תחילה ביחס למקלל ובהמשך לכל התורה.

בבטוי "כ... כ..." האות שעושה את ההשוואה היא כ – כמו A כ B וכמו B כ A – האות כ"ף רומזת לכך מאזנים, ופעמיים כ"ף היינו שתי כפות שקולות.

הופעת השוויון כ-כ בתורה

הבטוי "כ... כ..." חוזר שבע פעמים בתורה (מספר של שלמות), ונסדר אותן בהקבלה לשבע המדות:

חסד – "כשכיר כתושב יהיה עמך"⁷. צריך לאהוב עבד עברי ולתת לו עבודה כמו אדם חופשי;

גבורה – "כחטאת כאשם"⁸. חטא שייך לגבורה וכן התשובה והכפרה על החטא שייכים למדת הדין;

תפארת – "לא תכירו פנים במשפט כקטן

נערך ע"י יוסף פלאי מהקלטת שידור אדר ב' תשע"א.

א ויקרא כד, טז; כב. רמזי הפסוק "משפט אחד יהיה לכם כגר כאזרח יהיה כי אני הו' אלהיכם": **משפט = גל** פעמים **אחד. משפט אחד = טוב** פעמים **הו' ("טוב הו' לכל ורחמיו על כל מעשיו")**. **יהיה לכם כגר כאזרח יהיה כי אני הו' אלהיכם = לב** פעמים **הו' (= ארץ ישראל וכו')**. נמצא שכל הפסוק = **טוב לב** (7 ברבוע) פעמים **הו' (ז פעמים יעקב וכו')**. הכל "סוד הו' (אחד) ליראיו". **כגר כאזרח = בעל שם טוב, טוב פעמים ז**. **כי אני הו' אלהיכם = כגר = אין עוד מלבדו וכו'.**

ב שם כה, מ.

ג שם ז, ז.

ד דברים א, יז. "קטן כגדל" (כמו "דבר קטן חשוב כמו דבר גדול" אצל רבי זושא) בהכאה פרטית עולה הו' פעמים **אלהים** – פעמיים "**שמע ישראל הו' אלהינו הו' אחד**". **קטן גדל = יד** ברבוע. **קטן כגדל = רלו**, "שיעור קומה של יוצר בראשית", והכפל שלהם בהכאה פרטית מגדיל את המספר ב-2000.

ה הקדמה לתקו"ז יב, ב ("פתח אליהו").

ו במדבר טו, טו.

ז בראשית יח, כה.

ח משלי י, כה.

ט בראשית מד, יח. וראה רש"י שם.

משפט השוה לכולכם

את הפסוק "משפט אחד יהיה לכם" מפרשים חז"ל "משפט השוה לכם/לכולכם". כלל זה מופיע בארבע משמעויות שונות: מקום אחד הוא בעדים זוממים^א. אביי אומר שעדים זוממים לא צריכים התראה, כי הם רצו להרוג בלא התראה (שהרי האדם שהעידו עליו כלל לא עשה את העבירה) ולא יתכן שהם עצמם יהיו צריכים התראה, שהרי נאמר "כאשר זמם לעשות לאחיו". ומקשים: אם כן, עדים זוממים שהעידו על כהן שהוא בן גרושה, שנענשים במלקות ולא מדין "כאשר זמם" – נאמר שהם צריכים התראה! ודוחים: כיון שנאמר "משפט אחד" לכן יש להשוות את הפרט לכלל ולומר שתמיד עדים זוממים אינם צריכים התראה. הדין הפרטי בטל לדין הכללי. הקשר נוסף הוא השוואה בין דיני ממונות לדיני נפשות, בשני דינים שלענייננו אומרים אותו עקרון: **א.** הדין שצריך 'דרישה וחקירה' בעדות נלמד מדיני נפשות, אבל מדאורייתא נוהג גם בדיני ממונות, כיון שנאמר "משפט אחד" (אלא שחכמים הקלו בדיני ממונות, שלא לנעול דלת בפני לוויים)^ב. הדין שקרובים פסולים לעדות נלמד מדיני נפשות ("לא יומתו אבות על בנים, בעדות בנים") אבל כיון שנאמר "משפט אחד" לומדים שגם בדיני ממונות קרובים פסולים. שני הדינים דומים: בשניהם היה אפשר לנסות לחלק בין התחומים (אולי רק בדיני נפשות החמורים צריך דרישה וחקירה, ואולי רק בהם יש פסול של קרובים שחשודים לשקר כדי להציל מעונש חמור וכדו'), ובכל זאת אומרים: אל תחלק, כל עוד אין ראייה ברורה שהתורה מחלקת. הקשר נוסף הוא לגבי "עין תחת עין", שני

עניינים שונים באותה סוגיא^ב. בתחילה רבי דוסתאי מוכיח ש"עין תחת עין" פירושו ממון, ולא עין ממש, בדרך זו "הרי שהיתה עינו של זה גדולה ועינו של זה קטנה, היאך אני קורא ביה עין תחת עין? וכי תימא, כל כי האי שקיל מיניה ממונא, התורה אמרה 'משפט אחד יהיה לכם' משפט השוה לכולכם". והגמרא דוחה "דלמא נהורא שקיל מיניה, נהורא אמר רחמנא נשקול מיניה", כלומר אפשר לומר שגם כאשר מצד החיצוניות העינים לא שוות, אבל בפנימיות, האור-הראיה, יש השוואה וזה נקרא "משפט אחד".

בהמשך, רבי שמעון בר יוחאי מוכיח ש"עין תחת עין" פירושו ממון, שהרי מי שהיה סומא וסימא מישוהו אחר אי אפשר לקיים בו "עין תחת עין" ממש. והגמרא דוחה, "דלמא היכא דאפשר אפשר, היכא דלא אפשר לא אפשר ופטרין ליה", ומוכיחים זאת מכך שאדם טריפה שהרג אדם שלם פטור, ומכאן שבמקום שלא אפשר פוטרים. אם כן, העיקרון הוא שלדון דין שונה בכל מציאות סותר את "משפט אחד" אבל לדון במקום אחד ולפטור לגמרי במקום אחר אין בזה בעיה.

ארבע תפיסות של אחדות

יש כאן התבוננות עמוקה בסוד האחדות, ארבע תפיסות שונות של אחדות. "הוי' אחד" – אותיות **ה-ו-ה** הן ארבע מדרגות בכל מקום, וקודם כל בסוד האחדות עצמה: הדבר הראשון שלמדנו, בעדים זוממים, שהפרט אינו יוצא דופן אלא בטל לכלל – זו אחדות בדרגת החכמה, **י** של שם הוי'; העקרון של השוואה בין תחומים, כמו בין דיני ממונות לדיני נפשות, למרות שיש סברא-נטיה לחלק – זהו שיוון ואחדות בדרגת הבינה,

^א כתובות לג, א.

^ב יבמות קכב, ב. סנהדרין ג, א.

^ב בבא קמא פג, ב – פד, א.

דמלכותא" – או שאתה נכלל בתוכם, או שלא. ספירת המלכות היא הכח שנותן מקום לצמצום, לחלל הפנוי (לפחות דמיון של חלל), אבל יש שם אחדות: אם שופטים אזי כולם אותו דבר, כולם שוים, אבל יש אפשרות של חלל, מי שלא שופטים אותו אלא פוטרים, וזה לא פוגע ב"משפט אחד". המלך הוא אחד, "אחד העם", ובידו לשפוט, משפט אחד לכל, או לפטור לגמרי. בסגנון אחר: או שיש אחד או שיש אפס, והאפס לא פוגם באחד. ועוד, השרש של המלכות הוא ברדל"א בבחינת 'יכולת' – היכולת להאיר היא היא היכולת שלא להאיר בשוה ממש, ולכן יש למלך יכולת לשפוט או שלא לשפוט, והוא הוא. זהו "הוי' אחד" במלכות. "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד".

ה ראשונה בשם הוי'. כח הבינה הוא לחלק, ואומרים לנו שאין לחלק סתם אלא להיות חלק מהאחדות של שם הוי'. האחדות עצמה היא בחכמה, "הוי' בחכמה", ובבינה אומרים לא לחלק אם אין הכרח לחלק; העקרון של הבדל בין חיצוניות לפנימיות, שגם אם בחיצוניות יש הבדל בכל זאת אם בפנימיות יש השוואה זהו "משפט אחד" – זו תפיסת אחדות של מוחין דזעיר-אנפין, כנגד אות ו בשם הוי'. מוחין דז"א שייכים ל"והנגלת לנו ולבנינו", המציאות שלנו שיש בה מבט חיצוני ומבט פנימי, בחיצוניות אין שויון ובפנימיות יש; העקרון ששפיטה לפטור לא נקראת שפיטה ולא פוגמת ב"משפט אחד" – זו תפיסה של מלכות, ה אחרונה בשם הוי'. למלכות יש את המשפטים, הדינים, "דינא

המשך מעמ' 22

בתכלית, כשהאיסור לטמא את הכהנים (הנלמד בדרשת האוה"ח מ"ואמרת אלהם") מגלה שבעצם כל ישראל הם "ממלכת כהנים וגוי קדוש"¹⁰.

טז שמות יט, ו.

בדיני הטומאה שבה¹¹. בכלאים ובטומאת כהנים ניכר ש"כל ישראל ערבים"¹² ומאוחדים

יד משא"כ באיסור תגלחת נזיר, שהמגלחו לוקה – השער הוא קדוש, אף שהנזיר עצמו (לדעה שהוא חוטא) אינו קדוש, כמפורש בתענית יא, א.

טו שבעות לט, א.

פרקי אבות

איזהו חכם?

פרק ד משנה א

בן זומא אומר, איזהו חכם? הלומד מפל אדם, שנאמר מפל מלמדי השפלותי כי עדותיה שיהיה לי. איזהו גבור? הפובש את יצרו, שנאמר טוב ארץ אפים מגבור ומשל ברוחו מלכד עיר. איזהו עשיר? השומח בחלקו, שנאמר יגיע פפיה כי תאכל אשריה וטוב לך. אשריה בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. איזהו מכבד? המכבד את הבריות, שנאמר, כי מכבדי אכבד ובני יקלו.

המדות; "איזהו מכובד" כנגד המלכות, ה אחרונה. כבוד שיך למלכות, "כבוד מלכים".

ללמוד מכל דבר

ל"איזהו חכם הלומד מכל אדם" יש כאן שלשה פירושים, אותם נכון כנגד הכנעה-הבדלה-המתקה.

הפירוש הראשון: מרן אלוקי

ריב"ש [רבי ישראל בעל שם טוב] פירש: 'הלומד מכל אדם' זה כלל גדול שלפעמים אדם סובר בעצמו שהוא צדיק גמור וכשרואה איזה שמץ עבירה באיזה אדם ידע שגם אצלו נמצא כאלו ויעשה תשובה [הזולת הוא המראָה שלי והחטאים שלי משתקפים במה שאני רואה אצלו], כמו שסיפר שפעם אחת ראה איזה איש המוני שחלל שבת בשוגג קרוב למזיד והרבה תשובה על זה עד שגילו לו מן השמים שגם הוא חילל שבת ששימש עצמו עם תלמיד חכם הנקרא שבת [תלמיד חכם עשה 'שימוש' לבעש"ט, בדרך כלל זו מצוה, גדולה שימושה של תורה¹, אבל הוא לא היה תלמידו של הבעש"ט ונמצא שהבעש"ט השתמש בתלמיד חכם הנקרא בזוהר 'שבת', וזה חילול שבת] וכן כיוצא בזה. והחכם ישכיל בכל זה וילמד מכל אדם לתקן מדותיו. וכן יכול ללמוד איזה מידה מכל אדם בשוק. כי אין איש ישראלי שלא יהיה בו מידה טובה מה

נלמד את המשנה עם פירוש 'נוצר חסד' לרבי מקאמרנא זצ"ל, בדרכו המיוחדת המחברת את קבלת האר"י ז"ל עם דרך העבודה של הבעל שם טוב. בתמצית, דרך הבעל שם טוב היא אין ומתיקות (שני יסודות בולטים בספרי הרבי מקאמרנא):² לטעום את מתיקות התורה, ובכלל מתיקות כל הבריאה שהקב"ה ברא לכבודו, מתוך בטול מוחלט, אין ואפס ממש (סוד "רישא דאין", מקור התענוג האלוקי הקשור לבטול).

נקדים שארבעת החלקים במשנה מקבילים באופן מובהק לארבע אותיות שם הוי": "איזהו חכם" כנגד חכמה, י בשם הוי"; "איזהו גבור" כנגד בינה, ה עילאה, "אני בינה לי גבורה" (כמו שיתבאר בפירוש הנוצר חסד); "איזהו עשיר" כנגד ו בשם הוי', אין עשיר אלא בדעת (כמו שיתבאר), הדעת היא פנימיות

א אין מתיקות נוטריקון אמת, כא-אהיה ברבוע, כאשר שאר האותיות, אין מתיקות = 576, כד ברבוע, ושני השרשים – כא כד = מה-אדם, ודוק.

ב רמזו הפה: חכם במילוי – חית כף מם – עולה נצח שבנצח (חיה פעמים הוי' – "הוי' בחכמה", כנגד החיה שבנפש). נצח הוא סוף קו ימין ומקורו בתחלת קו ימין, בחכמה. עצם נקודת החכמה מתגלה בנצח שבנצח.

ג משלי כה, ב.

ד ראה בעש"ט עה"ת בראשית קכו.

ה ברכות ז, ב.

ו זהר ח"ב צד, ב.

לימוד מהצדיק שבבחינת "כל אדם"

הפירוש השני: או יאמר 'איזהו חכם' בחלק אלוה' הלומד מכל אדם' שנוסע לצדיק ומתדבק לצדיק אמת הנקרא 'כל אדם', כי זה כל האדם... ועיקר שלמות האדם תלוי בדבקותו לצדיק אמת באהבה עזה בקשר אחד אמין וחזק, ויכול לבוא למדרגת רוח הקדש ולהשגה עצומה, כי הוא ממש דבוק באלקים חיים ביחוד אצילות, ו'יאצל מן הרוח', ו'יחכם מכל האדם' ובלבד שיהיה בלב אמת טהור.

זהו פירוש שוה לכל נפש, גם לעבודת הבינונים: "איזהו חכם" (גם תלמיד חכם, לא כמו בפירוש הקודם)? "הלומד", מחפש מישהו ללמוד ממנו, יודע לחפש ולזהות את הצדיק שבבחינת "כל אדם", הנשמה הכללית של הדור, משה רבינו של הדור, שבו מרוכז "כל האדם" וממילא כולל גם אותו. זהו פירוש של הבדלה, לחפש ולזהות מכל אנשי הדור את הנשמה הכללית המיוחדת.

לימוד סודות התורה – סודות עולם התיקון

הפירוש השלישי: או יאמר 'איזהו חכם'... שאפשר שילמד אדם ש"ס ופוסקים ויחכם הרבה, ויהיה עם הארץ גמור... ואינו לומד ברזין דאורייתא שהוא החיות הפנימי של התורה... וללמוד בספר הזוהר ובכתבי האר"י... במתיקות ונועם זיו השכינה שלזה יקרא חכם. אבל למדן לפלפל בפלפול של הבל, ומקיים המצוות כמצות אנשים מלומדה, ומניח תפילין כאבנים על ראשו, זה נקרא 'נבל ולא חכם', 'דקבילו אורייתא ולא חכימו'... כי אין לך חיים בעולם הזה ובעולם הבא אלא בלימוד גמרא ופוסקים עם חכמת הזוהר וכתבי מרן אלוקי

שלא ימצא בזולתו] כמו שכתוב בתניא' ש"כל אחד מתוקן מחברו".... וכן יכול ללמוד אף מגוי בשוק, כשמשפר לו איזה סיפור מעשה ואיזה ענין, יבין בנפשו שלא על חינם הוא שומע זאת אלא שילמד ממנו איזו הנהגה טובה או דרך טוב [מה שהגוי מספר לך זה מה שהקב"ה מספר לך]...

וזהו 'איזהו חכם' שכבר הוא חכם [דומה למבואר בתניא "הצדיק נקרא עבד ה' בשם התואר, כמו שם חכם או מלך, שכבר נעשה חכם או מלך"]¹ 'הלומד מכל אדם', אבל תלמוד [כנראה צריך לומר תלמיד] לא ילמוד מכל אדם כמו שגינו חכמי הש"ס יוסף בר חייא מכולי עלמא גמור². כי העיקר לתלמיד שידבק עצמו באהבה עזה ובלב ונפש ומאדו אצל רבו [ההבדל בין חכם לתלמיד חכם קרוב להבדל בין צדיק ובינוני בתניא, כאשר עיקר עבודת התלמיד הוא לדבוק ברבו ועיקר עבודת החכם ללמוד מכולם] וזהו שמדקדק בבאן איזהו חכם שאין צריך כבר לרב והוא כבר השיג חכמה אזי לומד מכל אדם מדות טובות וענינים... כי אפילו מצעדי גבר מגידין לשמוע עתידות, וכל בריה ובריה שיש בה ניצוץ חלק אדם מגולגל מגיד עתידות ותוכחת מוסר, וזהו 'מכל אדם' ממקצת חלק אדם שיש בדומם וצומח וחי ומדבר, מן הכל יכול ללמוד [כל דבר בעולם כולל חלק 'אדם', ואותו חלק אדם מגיד עתידות לצדיק הגדול כמו האר"י או הבעש"ט]... ואין שום דבר בא אליו במקרה אלא הכל בהשגחה פרטית.

פירוש זה שייך להכנעה: החכם הגדול ביותר לומד מהדברים הנמוכים ביותר, זו ההכנעה של הצדיק.

ז אגה"ק.כב.

ח תניא פט"ו.

ט חולין יח, ב.

י דברים לב, ו ותרגום אונקלוס שם.

והקשר בין בינה לגבורה מפורש בפסוק 'טוב ארך אפים מגבור',¹ 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין'² [התשובה היא מכח התורה, התבלין ליצר הרע], כי היצר הוא העיקר והתורה אינו אלא תבלין למתקו, ולהחליף כל כחות המורגש למושכל, ולאהבה וליראה ולעבודה הפנימית [עיקר 'החומר גלם' הוא היצר הרע, שעיקרו שייך ל'מורגש' בנפש, אך על ידי ה"תורה תבלין" הוא מעלה את ה'מורגש' ל'מושכל' ובכך ממתיק-מתבל-כובש את היצר]³ כי מן המורגש יבוא למושכל על ידי התורה מתון מתון בדבור ומעשה... וזהו 'טוב ארך אפים' חוטמא דעתיקא, הטוב שלו ניכר 'מגבור' מצד גבורות של זעיר כשהעולם מחוטאין ואז יוצאין אף וחימה ומשחית, וצדיק גמור הנידוש בעקב מתפלל להמשיך בחינת החוטם כמו שאמר רבן גמליאל 'לבעל החוטם אני מתפלל'⁴ ואז נכבשים הגבורות והדינים ["ארך אפים" רומז ל"בעל החוטם", ותשובת ה'גבור' כוללת תפלה ל'בעל החוטם' היינו להמשיך מדרגת 'עתיקא' את האור כי-טוב וכך להמתיק את הדינים והגבורות של זעיר-אנפין. מעלת התשובה ניכרת דווקא בהתגלות עתיקא והפיכת מדת הדין למדת הרחמים]. 'טוב ארך אפים' בא 'מגבור', מצד גבורה של זעיר ניכר שהוא טוב אמתי, אחדות אחד הוא, והשינוי אינו אלא מצידו, והבן.

"איזהו עשיר" – צדקה ותמיכת תורה

'איזהו עשיר' עיקר עשירות הוא בדעת,⁵ והשמח בחלקו הוא מצד רוח הדעת וזה יש לעשירים כששמחים עם חלקם [לא כפירוש

האר"י על פי הקדמות מרן אלוקי הריב"ש זצ"ל] צריך ללמוד הרבה נגלה, אבל חכם אמתי יודע שמהתחלה עליו להקדיש את עצמו ללימוד רזין דאורייתא, נשמתא דאורייתא, וזה יושג לך כשתתאבק בעפר רגלי הצדיקים... ובעיון בספרי הכהן הגדול [רבי יעקב יוסף הכהן מפולנאה, בעל ה'תולדות יעקב יוסף']... ודבק נפשך מאד ביראה ואהבה והכנעה... וזהו 'איזהו חכם' ולא נבל, 'הלומד מכל' צדיק, אור זרוע לצדיק, סודות ורזין דאורייתא שהם 'כל אדם', סוד עולם התיקון, סוד המתקלא ומלך הדר [תחילה היו שבעת מלכי התהו שכל אחד מהם אמר "אנא אמלוק", הם היו ענפים נפרדים ונשברו ומתו. ואחריהם בא המלך הדר, ראשית וכללות עולם התיקון, סוד המתקלא,⁶ "סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם"⁷], מעשה מרכבה של בחינות אדם, מ"ה החדש [שם מה החדש (אחד המילויים של שם הוי') השייך לעולם התיקון, מה עולה אדם] סוד ברית, והבן היטב.

זהו פירוש של המתקה. בלימוד התורה בדרך זו מוצאים את המתיקות האמתיות והאין סופית שיש בתורתנו הקדושה, מתיקות יחד עם אין ובטול (כמו שהוא מאריך לתאר, וכדאי לקרוא את כל דבריו שם).

איזהו גבור – עבודת התשובה

'איזהו גבור', 'אני בינה לי גבורה',⁸ מעלת השגת תשובה שלמה של ה"א ראשונה [גבור הכובש את יצרו היינו שעושה תשובה, בפרט על כעס ותאוה שבהם צריך לכבוש את היצר. תשובה שייכת לבינה, ה ראשונה בשם הוי',

יז קידושין ל, ב.

טו וראה תניא פכ"ז.

טז ראה תענית כט, א. זהר ח"ג קל, ב.

יז ראה נדרים מא, א.

יא זהר ח"ב קעו, ב (ספד"צ פ"א).

יב קהלת יב, יג.

יג משלי טז, לב.

"איזהו מכובד" – להאיר את הבריות

'איזהו מכובד' אצל הקב"ה ושכינתו, שמכבד כבוד המקום ברוך הוא... וכל הכבוד שיש לו לבחינת אלהות והוא בטל כאין לבחינה זאת... שלא הוריד הכבוד לשפלות וגאווה... 'המכבד את הבריות' כי כל הברואים רודפים אחר מי ששכינתו יתברך שררה בקרבו וכבוד גדול הוא להם שהם נהנים מאורו ומשפע חלק אלהותו.

"המכבד את הבריות" הוא הצדיק היודע איך לקבל כבוד – הוא יודע שהוא אין (כנ"ל) שעיקר עבודת ה' הוא להיות אין) ומיד זוקף את הכבוד לה', מצד עצמו לא מגיע לו כבוד והוא "בורח מן הכבוד" ולבסוף "הכבוד רודף אחריו"^{כב} ומשיג אותו, "איזהו מכובד". זהו החכם בופותחת המשנה, הלומד סודות התורה (כנ"ל בפירוש השלישי ל"איזהו חכם"), שלא יזכה לקלוט שום דבר אם ירצה להיות רב או רבי ח"ו. החכם יודע שהכבוד אינו שלו, הוא מעביר אותו למעלה, וגם מכבד-מאיר את הבריות, "הארץ האירה מכבדו"^{כג} (בחינת "יהי כבוד הוי' לעולם"). הבריות נותנים לו כבוד (והם מתכבדים בזכות לתת לו כבוד), הכבוד הזה מרחיב את דעתו – ואז הוא יכול להשפיע ולהאיר לבריות את האור כי טוב של התורה הנקראת כבוד, "אין כבוד אלא תורה"^{כד}. עם התורה הוא מכבד את הבריות שנותנים לו את הכבוד, שבעצם הוא בורח ממנו – מואס בכבוד עצמו והכל זוקף למעלה.

המקובל שמדובר אפילו בעני השמח בחלקו, אלא בעשיר כפשוטו, זבולון התומך ביששכר] כי הקב"ה מפקיד אצל עשיר גם חלק עניים וחלק העוסקים בתורה לשמה כדי שיזכה העשיר להיות מתמכר התורה שיהיה לו מזון בעולם הבא [לעשיר האמתי יש דעת להבחין-להבדיל"^{כה} מה מכל הרכוש שייך לו ומה הוא צריך לפזר לצדקה]... דתלמיד חכם הוא כיום השבת דלית ליה מדיליה וצריך העשיר לסמוך ליה בממוניה... וזהו עשיר השמח בחלקו, שאינו נהנה מחלק עניים ומחלק תלמידי חכמים שיש תחת ידו אלא שמח בחלקו לבד, והיותר מחלק לעניים חלקם ומהנה לתלמידי חכמים בעין יפה... ובאמת יבין העשיר כי חלקו בא לו ביגיעה ועמל, וחלק עניים ותלמידי חכמים בא לו השפע בנקל... וזהו 'יגיע כפיך כי תאכל'^{כו} והמותר מחלק [כשאדם עובד יש מה שהוא מקבל ביגיעה וקושי ויש מה שמקבל בתוספת ברכה, "תוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר"^{כז}, שפע גדול מה', כמו זכיה בפיס, באתערותא דלעילא בלבד, מתנת חנם מלמעלה. אם יש לו דעת, הוא יודע שמה שהרוויח ביגיע כפיו הוא מה שנועד לספק את כל צרכיו בחיים, וכל שאר השפע בא אליו רק כדי לפזר לצדקה, ובפרט לתמוך בתלמידי חכמים. תלמידי חכמים הם בחינת שבת, ו'אסור' להם לעבוד ולהרויח. התלמיד חכם הוא היששכר וצריך את הזבולון שיתמוך בו. בזכות זה זבולון יהיה עשיר גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, "אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא"^{כח}].

כב ע"פ עירובין יג, ב.

כג יחזקאל מג, ב. וראה בספר הנרות הללו (מאמר שמונת פני היפי) שכבוד הוא הממוצע בין אור ליפי, סוד הצלמים, לבוש מאיר, כמו "כתנות אור" של רבי מאיר.

כד אבות פ"ו מ"ג.

יח "אם אין דעת הבדלה מנין, לפי ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב.

יט תהלים קכח, ב.

כ בראשית רבה סא, א.

כא אבות פ"ד מ"א.

המהפכה השלישית עליית מעמד האשה

בשנים האחרונות, הרב גינזבורג מלמד על ארבע 'מהפכות' גדולות בהלכות תלמוד תורה: כתיבת התורה שבעל פה, נטילת שכר על לימוד תורה, לימוד תורה לנשים ולימוד תורה לאומות העולם, כאשר היום אנו נמצאים בעיצומה של המהפכה השלישית ובראשיתה של המהפכה הרביעית.

הרבי בנושא ניתן לסכם בדרך הבאה:
 עד הדורות האחרונים היה היתר: א. לימוד הלכות הצריכות לה בדרך פשוטה. ב. לימוד פנימיות התורה הנוגע לקיום שש המצוות התמידיות. ג. לימוד עצמאי של הבנות. ד. תמיד היו נשים מיוחדות למדניות ואף פוסקות הלכה (דבר המצריך לימוד הלכות לעומק).
 ובדורות האחרונים: א. בשל צורך הזמן ייסדו מוסדות לימוד תורה לנשים, לחנכן על טהרת הקדש. ב. ניתן ללמד גם הלכה בטעמה עם כל השקלא וטריא כפי חשקן (ועקרונית גם ללמד גמרא). ג. יש עניין ללמד לא רק הלכות מעשיות, ובוזה מוסיפים גם בלימוד הבעל והבנים. ד. ענין זה הוא לטובה, והוא כחלק מההכנה לגאולה!

עליית הדורות לקראת הגאולה

הנקודה האחרונה היא עיקרית היום: מה שנראה במבט ראשון כנובע מ"ירידת הדורות" שייך אליבא דאמת לעליית הדורות, התקדמות העולם לקראת הגאולה, שאנחנו כבר על פתחה!

כך מבאר הרבי "ויש לומר שהטעם שזכינו להוספה בלימוד התורה דנשים בדורות האחרונים דוקא... כיון שבסוף זמן הגלות

ח"ח עמ' קלג. ח"י עמ' לב. ח"א עמ' קא. ח"ב עמ' שמא (אודות הנוסח "לגדלה לתורה לחופה ולמע"ט). ח"ד עמ' צט. ח"ט עמ' תסה. ראוי לציין שברוב המקומות הרבי מצטט "כאילו מלמדה כו" ומקפיד לא לסיים "תיפלות!"
 ו לבחור בסוגיות הנוגעות לעניינים מעשיים. אמנם הרבי מדגיש ש"יש להזהר לא לפרוץ גדר הנהוג במקום".

גדולי ישראל בדורות האחרונים 'הכשירו' את מהפכת לימוד התורה לבנות, מתוכם ידוע בעיקר החפץ חיים שכתב זאת להלכה^א ותמך בפועל ב'בית יעקב' (ומתוך דבריו "וכל החששות והפקפוקים מאיסור ללמד את בתו תורה אין שום בית מיחוש לזה בימינו אלה"^ב), ועוד הרבה תשובות ומאמרים נכתבו בנושא.^ג
 מראשי המעודדים לימוד תורה לבנות היה הרבי הרי"צ^ד, אשר דבר על הכרח וחשיבות לימוד תורה לבנות בימינו בכלל, ולימוד חסידות בפרט (בסגנון המתאים)^ה.
 הרבי המשיך ביתר שאת את הקו הזה, ועודד לכתחילה לימוד תורה לנשים^ו. מתוך דברי

נערך ע"י יוסף פלאי, מאמר 14 בסדרה.

א לקוטי הלכות סוטה יא, א הערה ג.

ב מכתב כ"ג שבט תרצ"ג.

ג רשימה חלקית: הרב וואלקין בשו"ת זקן אהרן י"ד סי' סו. הרב זלמן סורוצקין בספר הדעה והדבור ח"א דרוש ג ו-ז ובשו"ת מאזנים למשפט ח"א י'ס' מב. הרב יצחק נסים במכתב שנדפס ב'אקדמות' יג. הרב סולובייצק מבוסטון בספר איש על העדה עמ' 124 ובספר מפניני הרב עמ' ריד (במהדורה החדשה). הרב בניציון פירר בקובץ נעם ג. קובץ 'האשה וחינוכה' (דברי הגר"א שפירא, הרב קפאח ועוד). הרב ח"ד הלוי בשו"ת עשה לך רב ח"ב סי' נב ושו"ת מים חיים ח"ב סי' פט. אורחות רבינו הקהילות יעקב. שו"ת מקוה המים ח"ג י"ד סי' כא. וראה עוד: מאמרה של רחל מנקין 'משהו חדש לגמרי' המופיע באתר דעת (שם מדברי הרב מנחם מנדל חיים לנדא, והמכתב של ראשי "אגודת ישורון" שאחד מהם היה המהרש"ם). מכתבו של הרב קוק שפורסם בקובץ מאורות ליהודה, אלקנה תשע"ב, עמ' 343.

ד ראה אגרות קדש מוהרי"צ: ח"ג עמ' תסה. ח"ד עמ' סב (ושם בשולי הגליון). קפו. ח"ה עמ' קסא; שלו. ספר הזכרונות ח"ב פרק פ, ופרק צב ואילך.

ה מקורות עיקריים: רשימות חוברת ל. שיחת אחרון של פסח תשד"מ. התועודיות תשמ"ז ח"ב עמ' 515. התועודיות תש"נ ח"ג עמ' 171 (מקור עיקרי). אגרות קדש: ח"ז עמ' רמז.

למלכות, אלא משל אמתי הנובע מהנמשל ומשקף אותו. כך עולה גם מדברי אדמו"ר הזקן בביאור עניין חתן וכלה, "שבחינה המלכות הנקראת כלה היא עכשיו בחינת טפל ובטל לגבי החתן ולכן קולה לא ישמע... אבל לעתיד שתתעלה בחינת המלכות בכתר ותהיה עטרת בעלה... בחינת משפיע לז"א בעלה, הרי יהיה לה אז בחינת קול בהתפשטות בפני עצמה"^ט. לאור זה, העליה הכללית במעמד האשה בעולם היא, ביסודו של דבר, תהליך חיובי ביותר, אותו חזו גדולי ישראל בחכמת הקבלה והחסידות - עליה המתבטאת בהוספה בלימוד התורה (בכמות ובאיכות).

תיקון המודעות, "מלאה הארץ דעה"

ונקודה עיקרית: ההבדל בין האיש לאשה בתלמוד תורה הוא בעיקר מצד הציווי, האיש מצווה-מחויב בלימוד מצד עצמו ולא האשה (אלא כאמצעי למצוות). אבל במבט העתידי לימוד התורה אינו "לצאת ידי חובה" אלא כתכלית בפני עצמה, לדעת את ה' - וככל שמתקרבים לזה כך הולך ומתבלט חלקן של הנשים בתלמוד תורה.

בכלל, תכלית התורה והמצוות הוא לדעת את ה', כמו שמסיים הרמב"ם את ספרו הגדול ביעוד המשיחי "ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד... שנאמר 'כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים'". ככל שמתקדמים יותר לקראת המצב הזה, מתחילים 'לטעום' ממנו כבר עכשיו (כטעימה בערב שבת ממאכלי שבת), ואז גם לימוד התורה הוא חלק מידיעת ה'.

מצד תיקון האדם-הנפש, זו עליה מהמדות למוחין. כלומר, תיקון הנפש נחלק לפי שלשת

מודגשת יותר ההכנה לזמן הגאולה (ועד שישנה כבר ה'טעימה' של מעין ודוגמת המעמד ומצב דהגאולה) ש'באותן הימים תרבה הדעת והחכמה וכו'". וכיון שלעתיד לבוא תתגלה מעלת האשה - "אשת חיל עטרת בעלה", "נקבה תסובב גבר" - לכן "החידוש וההוספה בלימוד התורה בדורות האחרונים הוא בהדגשה יתירה בנוגע לנשים"^ז.

נרחיב מעט: עניין עיקרי בקבלה, המבואר באריכות באר"י הקדוש, הוא "עליית המלכות"^ח. למעשה, האר"י חורז את כל ההיסטוריה, חטא אדם הראשון, הנפילות והעליות, הגלות והגאולה, סביב השינויים בספירת המלכות. למלכות יש כמה סמלים-ביטויים, ואחד החשובים בהם הוא הירח-הלבנה, כאשר "מיעוט הירח" הוא מיעוט ספירת המלכות אך לעתיד לבוא "והיה אור הלבנה כאור החמה" בתכלית עליית המלכות. המלכות היא 'פרצוף הנוקבא', האשה, ויש לה מצבים שונים ו'מערכת יחסים' דינמית עם זעיר אנפין, האיש-הזכר (הכולל את שש המדות, ובעיקר ספירת התפארת המרכזית). כאשר המלכות בתכלית הקטנות היא רק 'נקודה אחת', אבל בתהליך מורכב של גידול היא הופכת להיות "פנים בפנים" עם ז"א, ולבסוף גם "שוה בקומתה" אליו, ואז היא מקבלת את ההארה שלא באמצעותו אלא באופן עצמאי, "שני מלכים משתמשים בכתר אחד". יותר מזה, בתכלית העליה יש מעלה לאשה-הנוקבא, שמבחינה מסוימת היא מעל האיש ומשפיעה לו, "אשת חיל עטרת בעלה!" כעת, מדברי האר"י עולה שעליית המלכות היא היא עליית מעמד האשה! כלומר, האשה הממשית בעולם אינה סמל חיצוני בלבד

ז התועודויות תש"נ עמ' 174 ובהערות שם.

ח עץ חיים שער לה (הירח) ושער לו (מיעוט הירח).

ט סדור עם דא"ח, ברכות נישואין (דף קלט).

לתכלית כוונת בריאתה באין-ערוך מאשר גאון עצום בתורה שאינו יודע כל כך את ה'. גם אהבת ישראל ('התמצית' של היהודי) כלולה בלדעת את ה'.

ועוד נקודה עיקרית: תיקון המודעות לא מסתיים בעצם הדגש על ידיעת ה' כתכלית, אלא להגיע למודעות טבעית, קיום רצון ה' לא מצד הציווי המכריח (הנתפס כחיצוני ומלאכותי) אלא ב'זרימה טבעית' של האדם המזדהה לגמרי עם הקב"ה, יודע אותו והולך בדרכיו בפשטות ו'בכיף'. בתמצית, זו דרגת קיום התורה של האבות, לפני מתן תורה – ואמנם היה צורך לקבל את התורה ולהגיע למצב של "מצווה ועושה", עד ש"גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה", אבל התכלית היא לחזור ולחבר את הציווי (היוצר 'צוותא' אל הקב"ה) לדרגת אינו מצווה של האבות, עד שיהיה "גדול מי שאינו מצווה ועושה" (וזה הכוונה "מצוות בטלות לעתיד לבוא", עשיית רצון ה' מתוך הטבע היהודי המתוקן)! כל זה נוגע במיוחד לנשים, ובפרט לתלמוד תורה של הנשים – ההוספה שלהן בתלמוד תורה, שאינן מצוות בו, היא היא סימן הגאולה של "אינו מצווה ועושה". כך האשה הופכת להיות "עטרת בעלה", היא הכתר על ראש האיש, כיון שהיא מגיעה לתכלית של המודעות הטבעית העתידית (וכך מחברת את תורת הבנים עם עבודת האבות, וכמו שהיא עטרת על ראש האיש כך האבות הם הכתר על תורת הבנים, "תפארת בנים אבותם").

הרבדים (שבחלק המודע של הנפש): מוטבע, מורגש, מושכל. תיקון המוטבע הוא על ידי מעשים, מעשי המצוות (וגם המצוות שהן 'חובות הלבבות' מתבטאות ברובד המעשי, כמו שינוי מורגש בדופק הלב באהבת ה' וכיו"ב); תיקון המורגש הוא במדות, אהבה ויראה, הכנפים המעלות את מעשי המצוות למעלה; ותיקון המושכל הוא לדעת את ה'. והנה בתפיסה 'הרגילה' של העולם הזה, תכלית הבריאה היא שהאדם יתקן את מדותיו, המוטבע והמורגש (אמנם התיקון הוא על ידי מוחין, אבל אלו 'מוחין השייכים למדות'), אך בימות המשיח העיקר הוא תיקון המוחין-המושכל ('מוחין בעצם') – וכך ידיעת ה' הופכת להיות העיקר. אפילו מצוות כמו אמונה ויחוד ה' וכו' – לא תהינה מצד קיום המצוה שבזה אלא הדעת כתכלית לעצמה, לא "אומרים לי לדעת את ה'" אלא "אני יודע את ה'".

זו העליה למצב של "שויים בקומתם", כאשר לכל אחד ואחת חלק התורה המביא אותו לדעת את ה'. כך לימוד התורה של הנשים אינו רק בתור הכשר למעשה המצוות, ואפילו לא רק כהכשר למצוות האמונה – אלא כדי לדעת בזה את ה' (על ידי "היחוד הנפלא" של האדם עם ה' בלימוד התורה).

אין הכוונה למחוק את האופי הגברי והאופי הנשי. לימוד התורה נעשה בגוונים שונים, "ותן חלקנו בתורתך", כל אחד וחלקו המיוחד, זה בפלפולו וזה במדרשו וכיו"ב. יש בהחלט הבדלים באופי ותכונות נפש בין המינים, והדבר בא לידי ביטוי בדרכים שונות בתורה, איך לבוא לדעת את ה'. אך ראוי לדעת שאשה היודעת את ה' קרובה יותר

י לכל זה ראה באריכות בספרים מודעות טבעית והטבע היהודי.

הסיפור החסידי

רבי מרדכי מטשרנוביל | צדקת הצדיק

רבי מרדכי טברסקי נולד בטשרנוביל לרבי מנחם נחום מטשרנוביל (בעל ספר מאור עיניים, מתלמידי הבעל שם טוב והמגיד ממזריטש). כאשר נדרש לבחור לו שם משפחה, בחר רבי מרדכי בשם טברסקי על שם העיר טבריה, בה התיישבו רבי מנחם מענדיל מוויטבסק ותלמידיו. חסידים רבים הסתופפו בצילו ועיירות רבות מינו אותו כמגיד מישרים, והוא התנהג בעשירות וברחבות שלא כמנהג אביו. עם זאת, אכילתו הייתה מעטה מאוד וכמעט שלא נהנה מעניינים גשמיים. נפטר בקייב בכ' באייר תקצ"ז, ובעודו בחיים הכין את מקום קבורתו בפאתי הכפר אנטיווקה, באמרו ששם אין כנסיות, וקול הפעמונים לא יפריע למנוחתו. שמונת בניו כיהנו אחרי פטירתו כאדמו"רים ברחבי אוקראינה, והיו מהבולטים בהפצת תורת החסידות באותה תקופה.

מבנהגו של רבי מרדכי מטשרנוביל בנטילת פדיונות, היה לקבוע בעצמו את הסכום שעל החסידים לתת. בדרך כלל נקב בסכומים גבוהים, ובקרב אלו שאינם חסידים נראתה הנהגתו מקוממת. פעם ביקר בעיר אחת, ולפני שהגיע החליטו המתנגדים שם מראש שהם יתפסו אותו על חס, יצחקו ממנו, ויצילו את בני העיר מהרבי שרוצה להרוויח על חשבונם. בחדר בו קיבל הרבי קהל החליטו להחביא איש מכובד, תלמיד חכם ואמין, וכשיצא יפרסם לכולם את השערוריה.

מנהגו של רבי מרדכי מטשרנוביל בנטילת פדיונות, היה לקבוע בעצמו את הסכום שעל החסידים לתת. בדרך כלל נקב בסכומים גבוהים, ובקרב אלו שאינם חסידים נראתה הנהגתו מקוממת. פעם ביקר בעיר אחת, ולפני שהגיע החליטו המתנגדים שם מראש שהם יתפסו אותו על חס, יצחקו ממנו, ויצילו את בני העיר מהרבי שרוצה להרוויח על חשבונם. בחדר בו קיבל הרבי קהל החליטו להחביא איש מכובד, תלמיד חכם ואמין, וכשיצא יפרסם לכולם את השערוריה.

אז אמר רבי מרדכי: יש לי פתרון. יושב כאן בארון יהודי תלמיד חכם, כזה שסומכים עליו בעיר. נבקש ממנו שילך לקבר של השכן שלך, ידפוק על קברו ויעיד שאתה דובר אמת ואני שלחתי אותך...

ניתן להניח כי המחאה המתוכננת לא התרחשה בסופו של דבר. אולם רבים מאיתנו, כמו המתנגדים שבסיפור, עדיין מתקוממים

אז אמר רבי מרדכי: יש לי פתרון. יושב כאן בארון יהודי תלמיד חכם, כזה שסומכים עליו בעיר. נבקש ממנו שילך לקבר של השכן שלך, ידפוק על קברו ויעיד שאתה דובר אמת ואני שלחתי אותך...

אז אמר רבי מרדכי: יש לי פתרון. יושב כאן בארון יהודי תלמיד חכם, כזה שסומכים עליו בעיר. נבקש ממנו שילך לקבר של השכן שלך, ידפוק על קברו ויעיד שאתה דובר אמת ואני שלחתי אותך...

פתאום נשמע רעש אדיר, בכיות וצעקות

רק מקור הברכה, אלא גם מקור הדעת – החיבור בין אדם לחברו ובין אדם למקום. כך מסביר רבי נחמן מדוע נאמר על השבת "יכולה היא שתרחם": כלומר, על ידי הדעת שממשיכה השבת, יכולה היא שאתה תרחם. על ידי הדעת, יכול החולה לחוש גם את כאבו של האחר ולהזדהות עמו, ומתקיים בו "ונתן לך רחמים (על הזולת, וכך) ורחמך". כעת נוכל גם להבין את נוהגו של רבי מרדכי לתבוע את סכום הפדיון, שכן הדיבור והתקשורת הם ביטוי לדעת וההתקשרות הפנימית. כך הצדיק טווה את החבל מכיוונו שלו, ומסייע לחסיד להמשיך במלאכה מצידו.

החבל העבה בו משתמש רבי מרדכי להתקשרות הזו, קרי, הסכומים הגבוהים שהוא דורש, כרוך בדרך העבודה שחידש רבי מרדכי. רבי מרדכי סבר שההתקשרות לצדיק מפחיתה במידה רבה את הצורך בעבודה אישית. אולם בכדי שנתנית הצדקה תחליף את עבודת התשובה והתפילה, על החסיד להיאזר במסירות נפש של "בכל מאדך": בכל מידה שמודד לך הצדיק הקוצב את דמי הצדקה, הוי מודה לו עד כדי "בכל מאדך" ממש.

יש לציין, כי אדמו"ר הזקן חלק בנחרצות על שיטתו של רבי מרדכי בנוגע לצורך בעבודת החסיד, וכיוון את חסידיו להתייגע בכוחות עצמם בתשובה ובתפילה. אולם גם לשיטתו, עבודת הצדקה משמעותית מאוד בתשובה ובכלל, והגאולה תבוא דווקא בזכות החסד (גם אם אינו של אמת...).

מול סיפורים כאלה. אפילו הידיעה כי מדובר בתיקוני נשמות, לא מפיסה את דעתם: נניח שהנתינה לצדיק מתקנת את הנשמה, אך מדוע הצדיק דורש כסף רב כל כך?

נבהיר מעט את העניין, על פי דבריהם של שני צדיקים נוספים: רבי יצחק אייזיק מקומרנא ורבי נחמן מברסלב. בספר 'נוצר חסד', מסביר הרבי מקומרנא בדרך מקורית את המשנה "איזהו עשיר? השמח בחלקו": לדבריו, המשנה מדברת על עשיר כפשוטו, בעל נכסים. אך אם כך, מדוע ייחשב כעשיר רק אם ישמח בחלקו? משום ש"חלקו" זה, הוא חלק קטן יחסית בחשבון הבנק שלו – אותו חלק המספיק לפרנסתו. בלא נתינת צדקה, אפילו בעולם הזה העושר מועד להתפוגג, קל וחומר שבעולם הבא. עשיר השמח בחלקו, ואת הנותר מחלק לצדקה, הוא עשיר אמיתי בזה ובבא.

רבי יצחק אייזיק מפרש זאת על פי הנאמר בזוהר, כי תלמידי חכמים הם בבחינת יום השבת: ביום השבת אסור לעבוד וכל צרכיו מוכנים בימות השבוע, אך בפנימיות הוא הוא מקור הברכה שלהם. כך גם תלמידי חכמים אינם עוסקים במלאכה ואין להם דבר משלהם, אך בפנימיות כולם ניזונים מהם. כשם שמכבדים את השבת במאכל ומשתה ובבגדי כבוד, כך יש לכבד את תלמידי החכמים והצדיקים.

נתינת הפדיון אינה רק מפרנסת את הצדיק, אלא גם יוצרת קשר עמוק בינו לבין חסידיו. משום שהשבת (וכמוהו הצדיק) אינה

רמז בפרשה

מתמטיקה בפרשת השבוע

בסוף פרשתנו שתי פרשות קצרות העוסקות במנורה (אמור כד, א-ד) ובשלחן ולחם הפנים (שם שם, ה-ט). בפרשת המנורה 169 אותיות ועל כן ניתן לצייר בצורת הרבוע של 13, כך:

ו	י	ד	ב	ר	י	ה	ו	ה	א	ל	מ	ש
ה	ל	א	מ	ר	צ	ו	א	ת	ב	נ	י	י
ש	ר	א	ל	ו	ק	ח	ו	א	ל	י	ך	
ש	מ	ו	ז	י	ת	ז	ך	כ	ת	י	ת	ל
מ	א	ו	ר	ל	ע	ל	ת	נ	ר	ת	מ	
י	ד	מ	ח	ו	ץ	ל	פ	ר	כ	ת	ע	מ
ד	ת	ב	א	ה	ל	מ	ו	ע	ד	י	ע	ר
ך	א	ת	ו	א	ה	ר	ו	מ	ע	ר	ב	ע
ד	ב	ק	ר	ל	פ	נ	י	ה	ו	ה	ת	
מ	י	ד	ח	ק	ת	ע	ו	ל	ס	ל	ד	ר
ת	י	כ	ס	ע	ל	ה	מ	נ	ר	ה	ה	ט
ה	ר	ה	י	ע	ר	ו	א	ת	ה	נ	ר	ו
ת	ל	פ	נ	י	ה	ו	ה	ת	מ	י	ד	

בסוף פרשתנו שתי פרשות קצרות העוסקות במנורה (אמור כד, א-ד) ובשלחן ולחם הפנים (שם שם, ה-ט). בפרשת המנורה 169 אותיות ועל כן ניתן לצייר בצורת הרבוע של 13, כך:

בפרשת לחם הפנים 248 אותיות, מספר מצוות העשה בתורה וכן ערך **אַבְרָהָם**. והנה, בפרשת המנורה שבתחלת בהעלתך (במדבר ח, א-ד) יש 196 אותיות, שהוא רבוע של 14, ועל כן גם אותה אפשר לצייר בצורת רבוע, כך:

ו	י	ד	ב	ר	י	ה	ו	ה	א	ל	מ	ש
ל	א	מ	ר	ד	ב	ר	א	ל	א	ה	ו	ו
א	מ	ר	ת	א	ל	י	ו	ב	ה	ע	ל	ך
א	ת	ה	נ	ר	ת	א	ל	מ	ו	ל	פ	נ
ה	מ	נ	ו	ר	ה	י	א	י	ר	ו	ש	ב
ת	ה	נ	ר	ו	ת	ו	י	ע	ש	כ	ן	א
ר	ן	א	ל	מ	ו	ל	פ	נ	י	ה	נ	ו
ר	ה	ע	ל	ה	נ	ר	ת	י	ה	כ	א	ש
ו	צ	ו	ה	י	ה	ו	ה	א	ת	מ	ש	ה
ז	ה	מ	ע	ש	ה	ה	מ	נ	ר	ה	מ	ק
ה	ז	ה	ב	ע	ד	י	ר	כ	ה	ע	ד	פ
ח	ה	מ	ק	ש	ה	ו	א	כ	מ	ר	א	ה
א	ש	ר	ה	ר	א	ה	י	ה	ו	ה	א	ת
ש	ה	כ	ו	ע	ש	ה	א	ת	ה	מ	נ	ר

משולש 25. סכום 5 המספרים הראשונים הללו הוא 1105 ששווה "**שְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא**" (אחרי "הוּא" יש פסיק טעמא לפני "אחד").

סכום 13 (**אָחַד**) המספרים מ-167 עד 1841 שווה 9477, ולפיכך הערך הממוצע הוא 729 או 27^2 וכן 3^9 או 3^6 , והוא ערך "לא תִרְצַח", "קִרַע שֹׁטֵן" ועוד.

סכום 4 המספרים הראשונים (167) ושלושת המספרים מהם בנינו את הסדרה) שווה 780 או משולש 39 (**הוּא אָחַד**), **תש"פ**.

סך המלים בשתי הפרשות הנ"ל העוסקות במנורה הוא 365, מספר מצוות לא תעשה וכן מספר ההשראה של 14^2 (ועוד 13^2). ביחד, בשתי פרשות המנורה ופרשת לחם הפנים 613 אותיות, ההשראה של **חֵי**, סוד "**וְחַי בְּהֵם**" (כל הנ"ל

אם נקבע את 169 (**אָחַד** ברבוע) באמצע ונפתח את הסדרה 6 מספרים מכאן ו-6 מכאן נקבל:

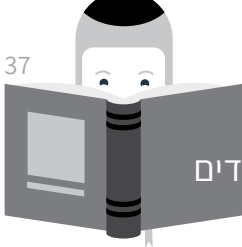
מר טוביה וכסלר ז"ל). והנה, אם נתבונן נראה שיש כאן "אחליפו דוכתייהו" שכן השלחן בצפון שכנגד השמאל והגבורה ולכאורה היה צריך להיות כנגד מצוות לא תעשה, ואילו המנורה בדרום שכנגד הימין והחסד ולכאורה היתה צריכה להיות כנגד מצוות עשה.

532	409	311	238	190	167	169	196	248	325	427	554	706
-123	-98	-73	-48	-23	2	27	52	77	102	127	152	177
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25

בננה סדרה ריבועית משלש המספרים הללו, 169, 196 ו-248:

167	169	196	248	325	427	554	706	883	1085	1312	1564	1841
2	27	52	77	102	127	152	177	202	227	252	277	302
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25

4472 והוא 4 פעמים "**שְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָחַד**"!

לפי זה יוצא, שבשביע האחרון שחלף, בו השלמנו בספירת העמר את מניית ימי השביע הרביעי, עסקנו ב'משפחת הנצח'. בכל יום מימי השביע התמקדנו ב'ילד' אחר מילדי המשפחה – חסד שבנצח, גבורה שבנצח, תפארת שבנצח וכו'. בשביע הבא נעבר לעסק ב'משפחת ההוד' ובתקון שבעת ילדיה – מחסד שבהוד ועד מלכות שבהוד. נשמע מסבך? אולי בהתחלה... לא נורא, תתאזרו בסבלנות...

לנצח ולהוד

התאספנו בסניף כדי לקבל את המשומה השביעית. אתם יודעים איך זה בהתחלה? המדריך מקריא ספור וכלם מרתקים, אחר כך מעלה לדיון נושא מתוך הספור ואז מתחיל ופוח סוער. בסוף עוברים 'למעשה', מקבלים פקדות מבצע ויוצאים לדרך. לפעמים זה אסוף מצרכים עבור משפחות נזקקות, לפעמים בקור במחלקת ילדים בבית הרפואה, ולפעמים אנו פושטים על התחנה המרכזית ומחלקים חמרי הסברה של דברי תורה וחסידות לעוברים ולשבים. כמובן, לפני היציאה מחלק אותנו המדריך לקבוצות וממנה

"תגיד לי, למה אתה עומד פה ומחכה?"
 "אתה לא רואה? יש פה שער שחוסם."
 "מה, אתה רוצה לומר לי שאתה פה מהבקר?"
 "נכון! שעה-שעתיים-שלוש, בסוף הוא פתח."
 "רגע, אז למה בעצם שלא נקפץ ונדלג מלמעלה?"

"...שבזכות ספירת העומר שספרתי היום, יתקן מה שפגמתי בספירה חסד שבנצח... נצח שבנצח... חסד שבהוד... הוד שבהוד..." אלו מלות התפלה הבאה מיד לאחר שאנו מונים בברכה את היום שבספירה. מִכָּרָה גם מי שעדיין אינו נוהג לומר תפלה זו, בודאי מכיר את המלים המדפסות באותיות קטנטנות בצמיד לספירה היומית. בכל שביע 'מפכת' מדה אחת – חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. יותר מכה, גם בכל יום מימי אותו שביע 'מפכת' מדה אחרת. אפשר לומר כך: המדה של אותו שביע היא 'שם המשפחה', ואלו המדה של אותו יום בשביע היא 'שמו הפרטי'. למשל 'חסד שבנצח' הוא הילד 'חסד' לבית משפחת 'נצח'; 'נצח שבהוד' הוא הילד 'נצח' לבית משפחת 'הוד'.

על שְׁכָמוֹ: "אה, אחי, מָה הָעֲנִינִים? אֵתָה פְּנִיָּאָה לֹא סָגוּר עַל עֲצָמָה". וּבִקְרִיאָה הוּא מוֹסִיף: "לֹא שְׁמַעְתָּ שֵׁישׁ לָנוּ אֲשׁוּר מִיָּחַד לִימֵי הַקּוֹרוֹנָה?". "וּבִכְלָל", מוֹסִיף מוֹשִׁיקוֹ וְשׁוֹלֵף מֵהַפִּס 'פֶּסֶק זְמַן' מְרִשְׁרֵשׁ, "'שֶׁהִפְל' כְּבָר עֲשִׂיתָ?". לֹא חוֹשֵׁב שֶׁהִיא מַעֲלָם אֲשׁוּר כְּזֶה, אֲבָל מָה שְׁבִטוֹחַ הוּא, שְׁחוּשׁ הַהוֹמָר שְׁלוֹ יָחַד עִם הַנְּחֻרָצוֹת עָשׂוּ אֶת שְׁלָהֶם. הָאִישׁ נָמַס וּפְתַח לָנוּ אֶת הַמַּעֲבָר.

אֲבָל לֹא כֵּלָם כְּמוֹ מוֹשִׁיקוֹ. לְמִשְׁלֵ אֶהְרָל'ה. הוּא חֲדוּר מְטָרָה לֹא פְּחוֹת מִמוֹשִׁיקוֹ, אֲבָל הַסֶּגְנוֹן שְׁלוֹ שׁוֹנָה מְאוֹד. הוּא טְפוּס מִפְּנֵם וְשָׁקֵט, אֲבָל אֵיךְ אוֹמְרִים? מִיָּם שְׁקֵטִים חוֹדְרִים עִמָּךְ. אֲנִי מְשַׁעַר שָׂאֵם הַקְּבוּצָה שְׁלוֹ הִיָּתָה נִתְקַלֶּת בְּאוֹתוֹ גְּבַר חֶסֶן הוּא הִיא נֶעֱמַד וּבְמִתִּין מִחוּץ לְשַׁעַר. מִמִּתִּין וּמְחַכָּה עַד שֶׁהָאֲשׁוּר הִיא מַגִּיעַ, וְכִמוֹ שְׂאֲנִי מְפִיר אוֹתוֹ – הוּא הִיא מַגִּיעַ. יֵשׁ לוֹ עֲקֻשָׁנוֹת וּדְבִקוֹת בַּמְטָרָה, כִּי שְׂשׁוּם דְּבָר לֹא יִזַּז אוֹתוֹ. גַּם אִם כָּל הַיְלָדִים יִתְחִילוּ לְרִטוֹן וְלִטְעוֹן שְׁחֶבֶל עַל הַזְּמַן וְאִין שׁוּם סְכוּי הוּא לֹא יִתֵּר. אֵיךְ אֶמְרָנוּ? מְשִׁימָה הִיא מְשִׁימָה.

כְּבִטָּחוֹן וּבְתִיאוֹת

אִם שְׁמַתָּם לֵב, בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, שְׁמוֹת הַיְלָדִים מוֹשִׁיקוֹ וְאֶהְרָל'ה מִמֶּשׁ מִתְאַיְמִים לְאִפִּי שְׁלָהֶם. מְשֶׁה רַבְּנוּ וְאֶהְרֹן הַכֹּהֵן הֵם שְׁנֵי הַרוּעִים הַקְּשׁוּרִים

בְּכָל אַחַת מֵהֶן אֶת הָאֲחֵרָאִי. בְּאַחֲרֵיוֹתוֹ לְחַלֵּק בֵּין הַיְלָדִים אֶת הַצִּיד וְלְדָאֵג שְׁיַחֲזוֹר שְׁלָם, לְקַבֵּעַ מִי עוֹשֶׂה כָּל דְּבָר, לְפָתוֹר בְּעִוֹת שְׁצֻצוֹת בְּשִׁטַּח וּבְסוּפוֹ שֶׁל מְבָצַע לְדוּחַ עַל הַהֲצָלְחוֹת.

בְּדָרְךָ כָּלֵל, אֶת הַרְגַע הָרֵאשׁוֹן הַיִּתְי מַגְדִּיר כְּרַגַע הַהֲדָלְקָה. יֵשׁ מְשִׁימָה וְכֵלָם רוּצִים 'לְהִסְתַּעַר' עֲלֶיהָ וּבְאוֹתוֹ הַרְגַע הַכֹּל בְּרוּר. אֲבָל כְּשִׁמְתֵּחִילִים 'לְרַדֵּת לְשִׁטַּח' מִתְחִילוֹת לְצוּץ הַבְּעִיּוֹת. אֲנִי לֹא מְדַבֵּר עַל גֶּשֶׁם שְׁמִתְחִיל לְרַדֵּת אוֹ בְּעִוֹת מֵהַסּוּג הַזֶּה. לְמִי אֲכַפֵּת קֶצֶת לְהִרְטוּב? אֲנִי מְדַבֵּר עַל קְשָׁיִים יוֹתֵר רְצִינִיִּים. לְמִשְׁלֵ, פַּעַם אַחַת עוֹצֵר אוֹתָנוּ אִישׁ מְבַגֵּר בְּכִנְיָסָה לְתַתְּחָה הַמְרַפְּזִית, חוֹסֵם אֶת הַמַּעֲבָר בְּגוּפוֹ וּבְקוֹל עֶבֶה וְסִמְכוֹתֵי הוּא אוֹמֵר לָנוּ: "יְלָדִים, אִין אֲשׁוּר לְחַלְקֵת חוֹמֵר בְּמִתְחַם הַתְּחִנָּה".

שְׁמִתֵּי לֵב שְׂפָאוֹ, בְּשִׁלָּב הַזֶּה, מִתְחַלְקִים הַיְלָדִים אֶצְלָנוּ לְשְׁנֵי סוּגִים. כְּמוֹבּוֹ, עַל יֵאוּשׁ וְחֻזְרָה לְאַחוֹר אִין מָה לְדַבֵּר. מְבָצַע הוּא מְבָצַע. אִין אֲשׁוּר לְכִנְיָעָה... וּבְכָל זֹאת, יֵשׁ דְּרָכִים שׁוֹנוֹת לְהִתְמוֹדְדוֹת. יֵשׁ כְּאֵלוֹ שְׁהוֹלְכִים יִשְׂרָאֵל 'דוּג'. יֵשׁ מְטָרָה וְצָרִיךְ לְהִשְׁלִים אוֹתָהּ, וְשׁוּם קְשִׁי לֹא יִכּוֹל לְעַצֵּר אוֹתָנוּ וְלַעֲמַד בְּדָרְכָנוּ. מוֹשִׁיקוֹ הוּא מְנַהֵג שְׁקֵרָץ מִהַחֹמֵר הַזֶּה. לֹא הָאֲמִנְתִּי לְמָה שְׂרָאִיתִי. מוֹשִׁיקוֹ נֶעֱמַד מוֹל אוֹתוֹ הָאִישׁ הַחֶסֶן, מִתַּח אֶת גּוּפוֹ בְּמִין סִמְכוֹתִיוֹת כְּזוֹ, חֵיךְ לְעַבְרוֹ חֵיךְ רַחֵב תוֹךְ שֶׁהוּא טוֹפֵחַ לְאִישׁ

לנהג ככה? כי יש לי תמימות - אמונה
תמימה בה. הרי ה' חושב שכה עלי
לפעל, וממילא הוא יכול לפתור את כל
הבעיות שצצו. אז למה שאעזב את
המשמרת שלי?

לבטחון הראשון קוראים בחסידות
בטחון פעיל, והוא שיהי לאלו שיוצאים
לקרב ומנצחים בו. והבטחון השני נקרא
בטחון סביל, והוא שיהי לאלו שיוצאים
לקרב ולא מוכנים להפגע בשום שלב,
גם כאשר לכלם נראה כי המצב אבוד.
"אין שום יאוש בעולם כלל!"

שנזכר לבטחון פעיל ולתמימות
גמורה בה! שבת שלום ומברכה!

רבי

לשתי הספירות שאנו מונים בשבועות
הללו - **ספירת הנצח וספירת ההוד**.
הנצח הוא הרגש שמניע אותי להעז,
להיות 'ראש גדול', לדחף את העניינים.
אם קבלתי משימה לבצע, והמשימה הזו
נכונה ואמתית - היא תבצע ויהי מה. ה'
נתן ויתן לי כח להצליח בה, לנצח. מנין
לי? כי יש לי **בטחון** גמור בה'.

לעמת זאת, מי שחדור במדת ההוד
יודע גם איך לא לפל ולא להתיאש גם
כאשר יש קשיים והעסק לא עובד כפי
שתכננתי מראש. גם אצלו הרגש בלב
הוא בטחון חזק בה', אלא שזהו בטחון
מסוג אחר. זהו בטחון שמאפשר לי
להמשיך ולדבק במטרה. מנין לי הכח

שאלת השבוע:

מה ההבדל בין בטחון פעיל בה' לבטחון סביל בו?

בין הפותרים נכונה יגרל משחק קפסה. תשובות יש לשלח לדא"ל
maosime@gmail.com או בטלפון 079-9211452 עד יום ב' הקרוב.

הזוכה מגיליון אחרי-מות-קדושים: בנימין כהן

הפרסיים בחסות:

צעצועי רוזנפלד

יפו 34 ירושלים | טלפקס 02-6240854

אהבה בין הצדיקים – הרבנים, המנהיגים

הרוחניים של עם ישראל – היא המפתח להבאת הגאולה. אם היו אהבה ואחוה אמתיות בין הצדיקים – משיח כבר היה בא. כשמצליחים לתת את הדעת, הלב והאכפתיות על נקודת העצם של היהודי – על כל הטוב והמחבר בינינו – אפשר להסיח את הדעת מכל הפגמים המפרידים בינינו ואז "משיח בא בהסח הדעת". בנושאים אלו עוסק השיעור המרכזי השבוע. ובכלל, קו ה"אהב צדיקים" של הרב גינזבורג שליט"א בא לידי ביטוי רחב בחוברת השבוע, הגדושה בדמויות ותורות של כל צדיקי החסידות.

מעוניין להפיץ את **ואביטה** במקום מגוריך?

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח מייל לכתובת: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון במספר **079-9211452**

או במספר **02-5434297** – המספר פתוח לניידים כשרים.

לפניות בנושא העלון: **052-4295164**

pnimi.org.il